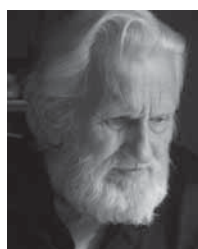

KNIŽNÁ REVUE

www.litcentrum.sk

Z OBSAHU

- 02 Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari a leta 2011
 03 Päť x päť. Antológia súčasnej slovenskej prózy
 04 Bol som detský špión
 05 F. HEČKO – M. JANČOVÁ: Denníky 1938 – 1960
 Marja HOLECYOVÁ: Mariotovi dediči – Preklatie
 Martin DZÚR: Dekonstruktúra podľa času
 Jozef BANÁŠ: Sezóna potkanov
 Michaela ROŠOVÁ: Dandy
 08 Daniel WALLACE: Veľká ryba
 Pulz Vyšehradskej štvorky
 09 Prestať idealizovať, zamľčovať a prehliadať
 10 Čierne na bielom
 12 Rozhovor s humoristom a spisovateľom Rastom PIŠKOM

„V systematickej likvidácii človekovej duše, ktorej sa dopúšťa spoločenské zriadenie postavené len a len na zisku, sa niet o čo oprieť a čoho sa chytiť. Po celodennom masírovaní mozgov zo všetkých strán (aby sme prežili) si večer so ženou čítame. Je to večerná hygiena. Keď sme si nedávno čítali Václava Cílka Borgesův svět, často som prerušil čítanie: To je presná veta. Nečakaný pohľad, poznanie, videnie. Pociť nedefinovateľnej radosti. To je sila!

To je ono! Toto je asi literatúra. To je šupa! Nie nejaká brnkačka.“
Hovorí Ivan Kadlecik v ankete
Pra(v)divosť slova na strane 11

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

KNÍHKUPECTVO VOJTECHA ZAMAROVSKÉHO
 KARPATSKÁ 7, 811 05 BRATISLAVA
 02/52 444 070

Slovenské:

1. Marián Gavenda: Nekonečné horizonty kardinála Korca – Perfekt
2. Maxim E. Matkin: Nie na ústa – Vydavateľstvo Slovart
3. Artúr Soldán: Odsúdení na špionáž – Perfekt

Zahraničné:

1. A. Molová – D. Ackroydová: Anjelik Rafael – NOXI
2. Hanne Egghardtová: Deti Márie Terézie – Ikar
3. Paul Hoffman: Posledné štyri istoty – Ikar

TEOLOGICKÉ KNÍHKUPECTVO TEOFANIA.SK
 TAJOV 216, 976 34 TAJOV
 0915 266 365

Slovenské:

1. Anton Fabian: Vydarený život – Vydavateľstvo M. Vaška
2. Pavel Hanes: Dejiny kresťanstva – Pedagogická fakulta UMB
3. Albín Masarik: Spoznávanie Božej vôle v pavlovských listoch – Teofania

Zahraničné:

1. David Bosch: Dynamika kresťanskej misie I, II a III – SCMS, o. s.
2. Biblia – edícia pre mládež – Slovenská biblická spoločnosť
3. Ľubica Brix: Klúče od tabu – Porta Libri

KNÍHKUPECTVO PANTA RHEI
 POŠTOVÁ, 811 09 BRATISLAVA
 02/54 641 325

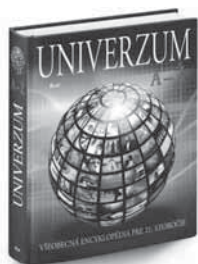
Slovenské:

1. J. Satinský – L. Satinská: Expedície 1973 – 1982 – Vydavateľstvo Slovart – Edition Ryba
2. Andrea Coddington: Cudzí krv – Ikar
3. Jozef Banáš: Sezóna potkanov – Ikar

Zahraničné:

1. David Nicholls: Jeden deň – Ikar
2. Waris Dirieová: Deti púšte – Ikar
3. Umberto Eco: Pražský hřbitov – ARGO

NAPOSLEDY!

Už v dvoch číslach Knižnej revue ste mohli pokúšať šťastie cez kupón na výhru encyklopédie *Univerzum A – Ž* (Ikar). V tomto čísle máte poslednú možnosť: čím viac kupónov k nám do redakcie pošlete, tým sa zvyšuje šanca získať modernú a komplexnú knihu s podtitulom **Všeobecná encyklopédia pre 21. storočie** a zároveň aj pekný darček

k Vianociam.

Všetko sa rozhodne 1. decembra, keď u nás v redakcii vyžrebuje výhercu PR manažérka vydavateľstva Ikar Mária Lešková. Ak to budete práve vy, potom dostanete takmer 6 kilovú knihu s vyše tisícovkami strán s heslami, ktorých počet sa blíži k 17 000.

Básnik, jenž miloval svět...

Známy český básnik Jiří Wolker trpel dlhšiu dobu ochorením dýchacích ciest a istý čas sa liečil v Sanatóriu Dr. Guhra v Tatranskej Polianke. Napriek tomu zomrel ako dvadsaťtriročný. Na jeho pamiatku sa každoročne koná vo Vysokých Tatrách Wolkrova Polianka, najstaršia celoslovenská literárna súťaž poézie mladých autorov.

Jej 48. ročník sa uskutočnil 10. a 11. novembra priamo v Tatranskej Polianke, v sanatóriu. Na slávnostnom vyhlásení víťazov sa zúčastnilo päť ocenených autorov – Roman Beňo z Trnavy, Martina Grmanová z Bratislavy, Martin Chudík z Bratislavy, Peter Prokopec zo Svitavy a Linda Šagátová z Myjavy. Podľa poroty, v ktorej sa tento rok stretli predseda AOSS Igor Hochel, šéfredaktor časopisu Dotyky Boris Brendza a básnik Erik Ondrejčík, sa oproti predchádzajúcim ročníkom kvantita príspevkov premietla do kvality. Menej však neznamená nezáujem, skôr určitú vyhradenosť mladých autorov.

Ako účastníčka som mala možnosť vidieť podujatie aj z druhej, už nie natoľko oficiálnej strany. Vzhľadom na pokročilú jeseň, pozvoľna prechádzajúcu do zimy, nás v Tatrách privítalo snečné a teplé počasie. Spomienka na Jiřího Wolkra pri pamätnej doske neďaleko sanatória sa však niesla skôr v chladnejšom večernom tóne.

Po niekoľkých formálnych i menej formálnych stretnutiach, knižnej prezentácii fotografií z tatranského prostredia, sa konal v divadelnej sále sanatória očakávaný „večer víťazov“, na ktorom boli prostredníctvom videonahrávok a recitácií básní predstavení aj ocenení autori. Z dosiek, ktoré znamenajú svet, sledoval slávnosť aj Jiří Wolker, len tak, nenápadne, v podobe busty. Nakoniec, ktovie, možno bol duchom celkom inde, nevidený sa tíško prizeral z publika.

A kto v tento večer zvíťazil? Odpoveď je jednoznačná – predsa láska k poézii.
Martina Grmanová

Ľubomír Feldek

Keď vládzeš ísť, aj keď si musíš nadísť Bratislava, Ikar 2011

Žilinská kniha Ľubomíra Feldeka Žilina, Artis Omnis 2011

Maestro Feldek oslávil 9. októbra 75 rokov. Dalo by sa povedať, že je to viac ako dostatočný dôvod na to, aby v jeho bibliografii pribudli hneď dve knihy. Ostatne, autorova plodnosť je príslovná a čitateľ musí nevdokom žasnúť nad tým, kde na všetky svoje aktivity berie Feldek energiu a čas. Prvá kniha s trochu mätúcim názvom *Keď vládzeš ísť, aj keď si musíš nadísť* je zbierkou časopiseckých textov. Niekedy fejtónových, inokedy glosátorských, často poučných a občas poučujúcich, ale vždy šarmantných. Mohli by sme použiť aj termín fejtón, ale Feldek nie je „čistokrvným“ fejtónovým autorom. Hrá sa a na hru používa celý svoj široký register básnika, prozaika i prekladateľa. Texty zhromaždené v spomínanej knihe sú časozberné výsledky niekoľkoročnej publicistickej práce pre denníky SME a Pravda, ba aj pre „autoštýlový“ GoldCar (kapitola *On the Road*). A práve v posledne menovanom periodiku autor použil všetky svoje profesionálne čary. Ostatne, Feldek ako „motoristický fejtónista“ je aj pre neznaleho čitateľa pomerne bizarná predstava. Ale našinec znalý Feldekovo diela vie, že autor dokáže šarmantne splniť každé zadanie. Prečo by sa v motoristickom fejtóne nemohli spomínať Puškinove či Jeseninove verše? Alebo odciťovať celú poviedku z vlastnej knihy *Poznámky na epos* (1980)? Jednoducho kniha *Keď vládzeš ísť, aj keď si musíš nadísť* ukazuje všetky atribúty, prečo periodiká po tomto autorovi bažia. Noblesný štýl, chápatelny humor, rozhladenosť v kultúre a samozrejme dávka sebaironie. Kniha je teda zložená z publicistických útvarov, a preto záverečné dva rozľahlejšie texty *Opoj ma bozkom svojich úst* (Pieseň piesní) a *Nahé sú bez kníh všetky národy* (Proglas) môžu čitateľa naladeného na ľahkonohú publicistiku zaskočiť. Avšak v tomto prípade to nie je „nadvastovanie stránok“. Jednoducho dve pomerne nedávno uverejnené literárnokritické eseje (Tvorba 2010) vhodne ukážu autora ako invenčného literárneho historika a teoretika, ktorý vie aj zložitejšie témy podať príťažlivo...

Zdanlivo z iného súdka je *Žilinská kniha Ľubomíra Feldeka*. Zdanlivo preto, že aj keď ide o nesporné reprezentatívnu počtu jubilatovi – žilinskému rodákovi – aj tu sa naplno uplatnila už spomínaná časozberná metóda koláže z tvorby. Základom sú „pohľadnice“. Lepšie povedané, staré aj graficky patinované fotografie, ktoré sú pre Feldeka akýmsi zárodkom, vďačným motívom na spomienky, úvahy a azda aj zopár odhalení. Aj pre mňa bol napríklad príbeh o tom, ako Dominik Tarkar pokladal autora za „básnika, ktorého na mňa nasadili eštabáci“, nový a priznám sa, že aj prekvapivý. Spomienky na detstvo, mladosť, na nešťastné päťdesiate roky, keď mlyn politických procesov zomlel aj jeho otca – to všetko Feldek bravúrne prekladá básňami, ukážkami zo svojich hier, prekladmi, ba dokonca si sem-tam dovoľí nejakú milú schválnosť, keď do textu zamontuje svoj sen alebo humorný príbeh z mladosti. Ako som spomenul, kniha je to skutočne reprezentatívna, a to nielen obsahom, ale aj grafickou úpravou a knihárskym spracovaním. Avšak „Feldek v kocke“ sa zasa nekoná. Táto kniha nie je monografiou a už vôbec nie je vážnym pokusom o celkové a definitívne uchopenie fenoménu Ľubomír Feldek. Na to je príliš mozaikovitá, občas milo nevážna a najmä – riadne sebastredná. To je ostatne dobre. Každý, kto autora pozná, vie, že prehnanou či nebudaj falošnou skromnosťou rozhodne netrpí. A to je v poriadku. Aký by to bol tvorca, ktorý by nikdy neprepadol mámeniu starogréckeho mladíka Narcisa?

Siahodlhý zoznam položiek na bibliografii Ľubomíra Feldeka teda vzrástol o dve nové. Doslova renesančný záber autora vzbudzuje u jedných úctu, u poniekotých pochyby či dokonca závišť, ale jedno sa Ľubomírovi Feldekovi uprieť nedá. Je to skutočne tvorca s veľkým T. A je si toho vedomý, čo v „motoristickom“ fejtóne *Autorýchlovka* aj na rovinu píše: „Nemám už na také hlúposti, ako sú mindráky, čas, sebavedomie ma neopúšťa ani na päť minút a všetko – vrátane toho fejtónu – píšem na prvý šup, a všetko sa mi darí.“

Text a foto Maroš M. Bančej

ZRKADLÍME

„Voľakedy som bol fascinovaným návštevníkom medzinárodných knižných veľtrhov v Bologni, Frankfurtu či Londýne. Na niektorých kolegov spisovateľov padla pri zazretí tých ton knížiek depka i skepsa. Pre mňa to bolo povzbudením: keď si tolko kníh nájde svojho čitateľa, keď si tolko čitateľov nájde svoju knihu, prečo by som ja, hoci malý, slovenský spisovateľik, musel byť bez šance.“

Daniel Hevier
hnonline.sk

KDE BOLO

- Kníhkupectvo Panta Rhei na Poštovej v Bratislave – prezentácia románu Pascala Janovjaka *Neviditeľný* – 3. novembra
- Lyceálna knižnica v Bratislave – výstava zahraničnej vedeckej a odbornej literatúry Academia – 3. – 8. novembra
- Kníhkupectvo Panta Rhei na Poštovej v Bratislave – prezentácia knihy Paula Lendvaia *Madari – víťazstva a prehy* (Kalligram) – 8. novembra 17.00
- Vydavateľstvo DAXE – autogramiáda Laca Haasa a prezentácia jeho novej knihy *Trogár v štátnej správe* – 9. novembra
- Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch – hudobno-poetický večer venovaný ruskej literatúre – 12. novembra
- Al Dente ristorante, Hodžovo nám. 3 – uvedenie knihy Pavla Weissa *Treba na chvíľu odísť* (Vyd. Slovart) – 15. novembra
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – autorské čítanie Ivan Lehotský: *Stretnutia – nielen pri mikrofóne* – 22. novembra
- Prednášková sála Univerzitetnej knižnice v Bratislave – prezentácia knihy *Orbis helveticorum. Das Schweizer Buch und seine mitteleuropäische Welt* (V. Čičaj, J. A. Bernhard) – 22. novembra

KDE BUDE

- Kníhkupectvo Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave – prezentácia knihy Júliusa Satinského *Expedície 1973 – 1982* – 23. novembra o 17.00
- Nápravné zariadenie pre mladistvých v Sučanoch – čítačka spisovateľa P. Hiraxa Baričáka – 24. novembra o 10.26, o 16.00 čítačka v Mestskej knižnici v Žiline
- Mestská knižnica v Ružomberku – koncert K. Koščovej spojený s autorským čítaním Lubomíry Romanovej z knihy *Vlasy dupkom* – 24. novembra o 18.00
- Knižnica J. Fándlyho v Trnave – vystúpenie rodiny Opatovských v rámci literárneho klubu Fórum humoristov – 24. novembra o 17.00
- Štúdio 12 na Jakubovom námestí 12 v Bratislave – prezentácia publikácie *Slovenská divadelná architektúra* (H. Moravčíková, V. Dlháňová) pri príležitosti 50. výročia Divadelného ústavu – 29. novembra o 17.00
- Café Magritte v Bratislave (L. Fullu 7) – spoločne vystúpiu básnici Manfred Chobot a Marián Hatala – 26. novembra o 18.00
- Kníhkupectvo Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave – prezentácia románu Juraja Červenáka *Diabla pevnosť* – 30. novembra o 17.00

ČO VYCHÁDZA

- Cícuškine zápisky – bestofka vol I. – výber z blogov slovenskej autorky Olivie Olivieri načítala Danica Jurčová v režii Juraja Černého – vydavateľstvo Kniha do ucha

V Zichyho paláci v Bratislave sa konala 15. novembra prezentácia memoárov svetovo uznávaného ekonóma Jánosa Kornaiho *Silou mysle* (Kalligram) – autor je na foto tretí zľava v spoločnosti ministra financií Ivana Mikloša a Martina Bútoru, vpravo je vydavateľ László Sziget. Foto Peter Procházka

Úryvky z Bibliotéky 2011

November prišiel, Bibliotéka tiež, tretieho až šiesteho. Tolko sprievodného programu som ešte nezažil, obmedzím sa na úryvky... Všetko sa začalo oficiálnym otvorením v prítomnosti ministra kultúry SR Daniela Krajcera a Alexandra Rozina, generálneho riaditeľa a predsedu predstavenstva Incheba a.s.

Pre deti bol počas celého veľtrhu k dispozícii *Festival detskej knihy*; zaujala prezentácia časopisu *Slniečko*. Šéfredaktor Ondrej Sliacky a redaktorka Ľubica Kepštová cez osobné spomienky priblížili aj kúsok zákulisia slniečkárov. Osviežujúco zapôsobil scenický čítanie Hájnikovej ženy v podaní Miroslava Dacha. Tradície sa netreba báť...

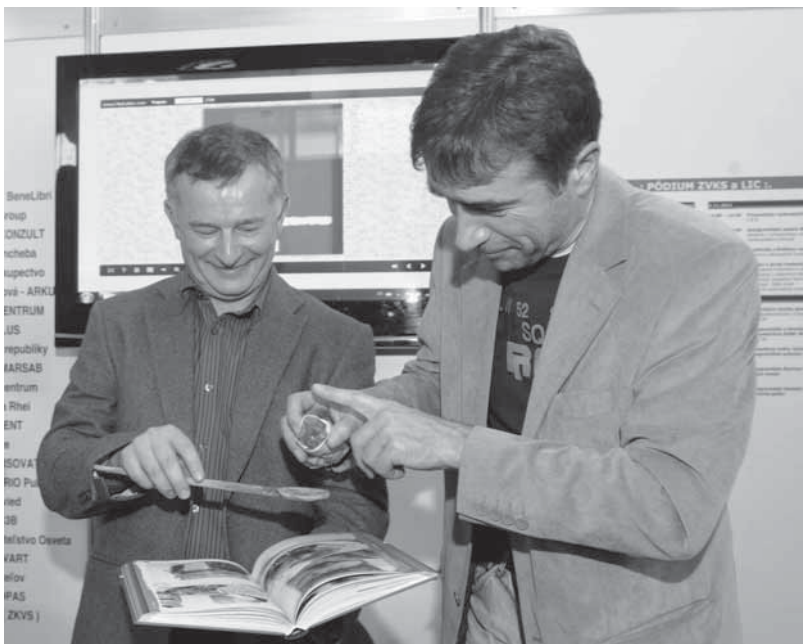
O cenách začneme fantasticky. Občianske združenie Fantázia, ďalší ročník *Ceny Fantázie*, krst zborníka *Ceny fantázie Fantázia 2011*. Editor Ivan Pullmann doňho zo 121 poviedok okrem finálových vybral ďalšie texty. Prvé miesto získal nováčik Ivan Čipkár s poviedkou *Mesto na konci času*. Záver vyše dvojhodinového maratónu fantastiky tvorila prezentácia prvej antológie slovenského hororu, ktorú pod názvom *Farby strachu* (Artis Omnis) zostavili Martin Králik a Peter Uličný. Paralelne, no stále v tom istom vesmíre Bibliotéky, krstili *Nepriateľa štátu* (Ikar), tretí zväzok politických trilerov Jozefa Kariku: tentoraz motorovou pílou! Pokiaľ však ide o ceny, tak *Cenu Bibliotéky 2011* od spoločnosti Incheba a.s. získala Mária Bátorová za román *Stred* (Ikar). *Cenu Alexiusa Austa* odovzdalo tento rok Združenie vydavateľov a kníhkupectvov SR Literárnemu informačnému centru za hodnotnú a výnimočnú edíciu *Pramene*.

Filozofia knihy Borisa Filana *Rozhovor Majstra s hlúpyim žiakom* (Vyd. Slovart) čerpá zo zen budhizmu a skrýva vtíp i múdrosť. Krátke poviedky Daniela Heviera v knihe *Správca podstaty* (Kalligram) pripomínajú rané morality Jána Lenča, miestami dosahujú úroveň poetických reflexií Richarda Brautigana. Filan a Hevier sa vystriedali v rámci štvordňového literárno-kaviarňového maratónu Dada Nagya. Nikdy by som nebol uveril, že sa dá moderovať štyrikrát po sedem hodín v kuse!!!

Medzi výstavnými stánkami sa neočakávane zrazím s Pavlom Hiraxom Baričákom, jeho cestopis *Etiópia – Vysoká škola neočakávania* (HladoHlas) má úspech.

Literatúra nás však posunie ďalej, veľtrh nepočká. Peter Karpinský priblížil účastníkom *Antológiu súčasnej slovenskej prózy* – jej recenziu máte na vedľajšej strane... Literárne informačné centrum prezentovalo ešte knihu rozhovorov Ľuboša Juríka *Rozhovory po rokoch* a, neuveriteľné, v tom istom čase mal prezentáciu aj syn, Martin Jurík, so svojim debutom *Kým nás smrť nerozdelí* (Marenčin PT). Kto má rád rozhovory, potom okrem tých Juríkových sa na Bibliotéke zviditeľnil aj titul *Genius loci – (Roz)hovory o Slovensku* (Dajama).

Gurmánskou perlou Bibliotéky bola určite prezentácia kuchárskej knihy *Kuchárka v gatiach* (Príroda) autora Miloša Mikuša, ktorého zachytil aj objektív nášho Petra Procházku. Viac sa o knižke dočítate v budúcom čísle Knižnej revue v rámci prílohy o vianočných darčekom a možno si podľa nej aj navaríte... Miloš Ferko

Nevyužitá myšlienka

...uvedomená chudoba preda len môže ľudí kultivovať

Piaty román a jedna svadba!

Martinské knižné vydavateľstvo HladoHlas v piatok 11. 11. 2011 o 11.11 vydalo svoj posledný titul tohto roka: piaty román Pavla „Hiraxa“ Baričáka *Príbeh muža*. Zachytáva osud Lukáša, ktorý sa dozvedá, že otec nie je jeho otec, dieťa nie je jeho dieťa a začína rozmýšľať, či sa vlastne ešte oplatí žiť. Opustí všetkých a všetko, aby sa aj vďaka alkoholu dostal na úplné dno. Odrazí sa od neho? *Príbeh* uzaviera trojicu románov zo súčasnosti

a to debutovú knihu Košičanky Števy Opřemčákovéj *V Írsku prší inak* a tretí počín od Evy Bielej Brndiarovej *Nehanebné hry*.

Magický dátum s jedenástkami spojil spisovateľ Baričák s vlastnou svadbou, takže príbeh muža je už aj príbehom ženy... -r-

Cena Únie českých spisovateľov

Únia českých spisovateľov udelila začiatkom novembra výročnú cenu predsedovi Spolku slovenských spisovateľov Jánovi Tužinskému. Predseda ÚČS Karel Sýs v tejto súvislosti predniesol prejav, kde okrem iného

uviedol: „U príležitosti letošných šedesiatin predsedu Spolku slovenských spisovateľů Jána Tužinského jsem napsal, že Tužinský je slovenský Hamlet. Přišel včas, aby napravil dobu vymknutou z kloubů.“ -r-

Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari a leta 2011

Súťaž „Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy na Slovensku“ vstúpila do nového ročníka. Odborné poroty zostavené organizátormi súťaže – medzinárodným domom umenia pre deti BIBIANA a Slovenskou sekciou IBBY ukončili hodnotenie kolekcie kníh za jar i leto 2011.

Výtvarná porota vybrala dve najkrajšie detské knihy jari:

D. Rušar: *Jaro křiplů*, ilustroval Matúš Matátek, vydal Paskuda books a I. A. Krylov: *Sviňa a iné bájky*, ilustroval Adolf Born, vydalo Vydavateľstvo Slovart.

Literárna porota najlepšiu detskú knihu jari nevybrala.

Výtvarná porota vybrala tri najkrajšie detské knihy leta:

P. Karpinský: *Sedem dní v pivnici*, ilustrovala Zuzana Bočková Bruncová, vydal Perfekt; B. Jobus: *Ako Muf-lón Ancijáš cestoval na západ*, ilustroval Igor Derevenec z produkcie Vydavateľstva Slovart a G. Dittelová: *Knížka pod vankúš*, ilustrovala Zuzana Lipnická, vydalo Trio.

Literárna porota vybrala ako najlepšiu detskú knihu leta:

Peter Karpinský: *Sedem dní v pivnici*, vydal Perfekt. Eva Cíferová

Expedícia – tentoraz po kníhkupectvách

Vydavateľstvo Slovart uviedlo 9. novembra medzi čitateľov nevšednú knižku *Július Satinský Expedície 1973 – 1982*, ktorá hneď na prvý pohľad pôsobí autenticky formou zápisníka ako faksimile s kresbami, rukopisnými poznámkami a fotografiami. Zarezonovala už na Bibliotéke, ale slávnostne ju predstavili na mieste, ku ktorému mal Július Satinský napriek túlavým vibrám najsilnejšiu väzbu, na bratislav-

skej Dunajskej ulici, v kaviarni, pred ktorou je umiestnená jeho socha. O zrode knižky porozprávala dcéra Lucia Satinská – jej zostavovateľka. Tomáš Janovic v ten deň podnikol expedíciu knižných krstov – v klube spisovateľov „požehnal“ knižke J. Sitka (recenziu nájdete na s. 11), v Panta Rhei na Poštovej *Majdalenke v záhrade* Aleny Chudíkovovej a expedíciu završil krštením v spoločnosti J. Satinského. -báb-

Majdalenka v záhrade i v Panta Rhei

Knižka Aleny Chudíkovovej *Majdalenka v záhrade* o Majdalenke a jej vzťahu k záhradke i jej plodom vyšla vo vydavateľstve PRO v Banskej Bystrici s ilustráciami Tomáša Řízka a je doplnená CD (rozprávky načítal autorčin manžel Ladislav Chudík). Prezentácia novej knihy pre deti od 3 do 8 rokov sa

uskutočnila 9. novembra v kníhkupectve Panta Rhei na Poštovej ulici. Začala sa tým, že Paťa Garayová-Jariabková a Tomáš Janovic „pokrstili“ knihu zeleninovou a ovocnou šťavou a želaním, aby v nerozprávkovom svete vyvolávala rozprávkovú náladu a deti viedla k láske k vitamínom. Elena Ľapajová

Štedrá streda 9. novembra

Tá streda bola naozaj bohatá: konali sa tri prezentácie knižných noviniek v rovnakom čase a na rôznych miestach v Bratislave. Do tretice popri Expedíciách a Majdalenke sa narodila aj novinika z Ikaru *Cudzia krv*. Ide o tretí román úspešnej spisovateľky Andrey Coddington, v ktorom znovu čerpala zo skutočných udalostí. Na prezentácii v hoteli Apollo sme si na tú skutočnosť mohli aj „siahnúť“: prišla totiž Karla, jedna z hr-

diniek rozprávania o troch priateľkách. Knihu uviedli čítaním z knihy herci Eva Matejková a Marián Slovák, nuž a krstilo sa... Ako inak, cudzou krvou, vážne!

Knižná štedrosť novembrovej stredy (krstila sa aj kniha *Výnimočné stavby dlhého storočia*, Trio publishing) nás akosi nasmerovala na Vianoce; a tak pre vás v budúcom čísle Knižnej revue pripravujeme vianočné darčeky... -rm-

Kto vyhral čítačku LIRIS?

V Knižnej revue 22 sme uverejnili znenie súťaže o elektronickú čítačku LIRIS. Z množstva kupónov vytiahla ruka Mareka Zajička z firmy BOOXY SK tohto výhercu: VIERA ČAPKOVÁ z BRATISLAVY.

Blahoželáme a firme BOOXY SK ďakujeme za tento skvelý darček pre našu čitateľku!

V tom istom čísle sme odštartovali

aj súťaž o písmenkové hrnčeky z kníhkupectva Martinus.sk, výhercami sú: Jarmila ZELENKOVÁ, Broňa KOTYSOVÁ, Benjamína JAKUBÁČOVÁ, Eva MALATINOVÁ, Zuzana HULJAKOVÁ, Lucia BLAŽEKOVÁ, Ivana PAŠTRNÁKOVÁ, Martina JAROŠČÁKOVÁ, Dušan ADAMEC, Lukáš MACKOVIČ. Blahoželáme a ďakujeme kníhkupectvu Martinus.sk.

Hľadajte nás aj na

Zoznam.sk

Výskum dejín divadla v SAV

V rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku sa 7. novembra v Ústave divadelnej a filmovej vedy SAV uskutočnila prezentácia monografie *Podoby a premeny hrdinu v súčasnom divadle* (Dagmar Podmaková a kol.). Kniha ponúka pohľad na rôzne podoby hrdinov a hrdiniek v súčasnom slovenskom divadle – tvoria ju referáty trinástich autorov z konferencie z minulého roka, ktorú zorganizovalo Združenie slovenských divadelných kritikov a teoretikov a ÚDFV SAV. Akcia bola súčasťou propagácie pracovísk SAV s názvom Deň otvorených dverí – 9. novembra mali otvorené dvere aj v Ústave svetovej literatúry SAV.

-kd-

TVORIVÉ PREKLADATEĽSKÉ REFLEXIE

Umelecký preklad v teórii a praxi

Brno, Tribun EU 2011

Zborník (zost. Emília Janecová, Barbora Kráľová) vznikol na základe rovnomeného podujatia, ktoré pripravilo Oddelenie translitológie UKF v Nitre 18. októbra 2010. Prírodná teoretická reflexia procesu prekladu, rozhovory s prekladateľmi a ukážky prác najmladšej generácie. Podnetné sú najmä zamyslenia o prístupe k prekladaniu postkoloniálnych textov (S. Hevešiová) a etnickej prózy (E. Janecová). Popri bilancujúcich príspevkoch (Ľ. Adamová) o slovenských prekladoch do angličtiny a B. Kráľová o prekladaní z ruštiny) nájdeme v zborníku aj praktické ukážky prekladateľských riešení: M. Kubuš analyzuje prípady intertextuality a prekladu hovorovej reči v texte W. Allena; Cs. Molnárová sa zameriava na prekladovú sériu, porovnávajú preklady *Dvanástich stoličiek* a navrhuje aj vlastné riešenia; A. Keníž zdôrazňuje predprípravu prekladateľa a upozorňuje na pamät textu. Osobitné postavenie medzi príspevkami zaujíma text L. Hruškovej venovaný televíznemu dabingu. Rozhovory s aktívnymi prekladateľmi Danielom Hevierom, Igorom Hochelom a Jánom Štrasserom ponúkajú teóriu i prax a zároveň spájajú náučné čítanie s oddychovým bez toho, aby opustili pole reflexie prekladu. Aj to z nich robí jeden z inšpiratívnych návodov, ako boj so slovami neprehrať.

Eva Bubnášová

Päť x päť. Antológia súčasnej slovenskej prózy Bratislava, Literárne informačné centrum 2011. Zost. Peter Karpinský

Bol už najvyšší čas, povedal som si, keď som držal v ruke knihu, na ktorú sa takpovediac čakalo. Štvrt stovky autorov, ktorí sa v nej – jeden výstižnejšie, iný menej – predstavujú fragmentmi svojich textov, a ktorých predstavujú iní, opäť fragmentmi recenzii, vyjadrení a posudkov (nie odsudkov), nuž týchto dvadsaťpäť žien a mužov vo vekovom rozpätí od končiacej sa tridsiatky po začínajúcu sa šesťdesiatku tvorí (alebo spolutvorí? Uvidí sa na záver) dnes to, čomu sa trochu laicky, ale, myslím, výstižne hovorí živá slovenská literatúra.

Ich mená rezonujú v slovenskom literárnom povedomí najmä v ostatnom desaťročí a bežnému slovenskému čitateľovi (daj mu, Pane, dlhý život, je to čoraz vzácnejší druh) nie sú neznáme. Ich diela zaberajú celkom prirodzene a právom popredné miesta v súbehoch, súťažiach, ako aj rozličných rebríčkoch obľúbenosti, predávanosti a (dúfajme) aj čítanosti.

Pridajme sa k odvážlivcom, čo vyjadria aj nesúhlas, len poznámkou, že publikácia s ambíciou reprezentovať – a táto takou určite je – si zaslúži náležitú pozornosť aj z jazykovej a povedzme technickej stránky. Nemala ju, resp. nemala ju dostatočnú. Inak by isto starostlivej redaktorke či aj zostavovateľovi neunikli chyby krásy, akými sú napríklad nevelmi kvalitné reprodukcie portrétov (býva to problém, ale nie neriešiteľný), prípadne zopár pravopisných či grama-

tických chýb, skomolenie mena. Ani literárny text – čo aj citovaný – by nemal byť z tejto stránky chybný.

Nejde však ani tak o kritiku alebo nespokojnosť, veď najnovšia *Antológia súčasnej slovenskej prózy* je skutočne záslužná a dobre reprezentujúca publikácia. Právo, ale aj povinnosť reprezentovať súčasnú slovenskú prózu tu v (spravodlivom) abecednom poradí dostali tí, čo

spĺňali zostavovateľových päť obmedzení. Nezaškodí si ich pripomenúť: autor nesmel debutovať pred rokom 1989 (1); mal mať vydané najmenej dve knižné publikácie (2); texty uverejnené v antológii museli vyjsť až po roku 2000 (3); žánry – ucelené poviedkové texty (4); texty by mali

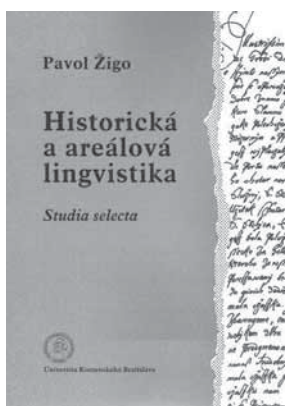
oslovovať a vytvoriť o slovenskej literatúre pozitívny obraz (5). Obmedzenia sa s úspechom dodržali a zástupcovia od Ballu po Žuchovú sú naozaj dobrá a relevantná skupina, reprezentujúca, ako sme už naznačili, živú slovenskú literatúru. Veľmi praktické je uvedenie prameňov. Až sa tak žiada vysloviť uspokojenie a poďakovanie. Zostavovateľovi, vydavateľovi, ba dokonca aj štedrosti tých, čo veľkoryso zabezpečia ekonomické podmienky vydania dobrej knihy.

Peter Mišák

PS. Až na dve alebo tri výnimky vznikol dojem, že neexistuje stredná a severná časť Slovenska. Alebo v nej nežijú spisovatelia. A to takí, čo spĺňajú zostavovateľove kritériá. Akosi mi chýbajú (len podľa abecedy a nerobím si nárok na úplnosť) Miroslav Bielik (dva romány a dve básnické zbierky, jedna čitateľská cena), Peter Cabađaj (dve knihy próz, niekoľko beletrizovaných cestopisov, jedna básnická zbierka), Marián Grupač (tri knihy poviedok, štyri básnické zbierky), Marián Krčík (sedem prozaických kníh), Peter Kubica (jedna novela, niekoľko rozprávkových kníh pre deti, poézia), Ján Podmanický (kniha povestí, dve populárno-náučné publikácie), Igor Válek (kniha beletrizovaných reportáží, básnická zbierka, rozprávkové výbery, populárno-náučné publikácie). A čo tak Oliver Bakoš, Lubo Dobrovoda, prípadne Bystrík Šíkula?

Pavol Žigo: Historická a areálová lingvistika. Studia selecta Bratislava, Univerzita Komenského 2011

Historická jazykoveda má mnohé princípy uvažovania spoločné s teoretickou fyzikou. V oboch disciplínach sa najskôr musí mnohému veriť, aby sa k tomu dalo neskôr dospieť. Zachytenie sa v dynamike času je vlastné aj odborníkovi, riaditeľovi Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV, profesorovi na bratislavskej UK Pavlovi Žigovi. Ťažisko jeho štúdií v monografii *Historická a areálová lingvistika* je v uvažovaní o príčinách jazykových zmien a ich dôsledkoch pre komunikáciu v súčasnom slovenskom (spisovnom aj nespisovnom) a slovanskom jazykovom prostredí. Poučený štúdiom princípov fyziky sa Žigo v prvej časti svojej práce zaoberá kategóriou času, analyzuje princíp analógie ako jeden z fundamentálnych stavebných kameňov súčasnej podoby jazyka, ktorý má svoje korene v dejinách, uvažuje o podobnosti jazykových a nejazykových štruktúr... Druhú časť venuje Žigo porovnávacej typológii. Uvažuje o slovenských a gruzin-

ských frazeotextémach, vykladá kontaktové javy indoeurópskej a kartvelskej jazykovej rodiny, tranzitívnosť v slovenčine a gruzinčine, analyzuje intenciu slovies v kartvelských jazykoch. Tretiu časť práce zacielil jej pôvodca na dejiny slovenského jazyka. Vníma ho ako celok tvorený spisovnými a nespisovnými jazykovými útvarmi. Slovenčinu v jej nárečovej pestrosti vidí ako zdroj kultúrneho bohatstva, neobchádza ani sociálnu stratifikáciu nášho jazyka. Žigo sa nebráni ani pohľadu na kontroverzné témy, na tému funkčnosti a (ne)stability štúrovej kodifikácie, na otázku jazykového purizmu atď., robí to ale s nadhľadom a vedomím, že unáhlený súd nemusí vždy z pohľadu dejin obstáť. Štvrtá kapitola knihy sa obracia k dialektologickým otázkam. Žigo napr. v podkapitole o rodinných pomenovaniach ukazuje nielen čo v slovanských jazykoch je, ale vraví nám aj, prečo to tak je, a aké to má dôsledky pre náš bežný život. Pre autora typická snaha odpovedať na otázku „prečo?“ vyznieva ako príznačná aj zo záverečnej, piatej kapitoly monografie o onomastike. Výklad pôvodu a významu názvu mesta Bratislava dozaista zaujme aj tých, ktorí nie sú odborníkmi na danú oblasť. Pavol Žigo svoju knihu koncipoval s erudovanosťou znalca, ale tak, aby bola prístupná aj laikovi. A to je vec rozhodne neľahká.

Peter Mráz

KNIHA ROKA 2011

Stav k 18. novembru

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. Leopold Moravčík: Výhybky dejín – Perfekt	39
2. Elena Hidvéghyová-Yung: Dážď slivkových kvetov – Vydavateľstvo Slovart	31
3. Eva Urbaníková: Vzťahová níz – Evitapress	29
4. Dana Hlavatá: Hľadám muža na zjedenie – Remedium	20
5. Martina Solčanská: Hazard – Ikar	6

DEBUT ROKA

1. Vanda Rozenbergová: Vedľajšie účinky chovu drobných hlodavcov – Premedia Group – Inaque.sk	15
2. Filip Kas: Nemohúcnosť – Ikar	13
3. Michal Badín: Rieka a tieň – Knižné centrum	8
4. Anika Pastoreková: Príbeh jednej lásky – Slovenský spisovateľ	7
5. Daniela Bojnanská: Svetíš keď miluješ – Renesans	5

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	23
2. Vydavateľstvo Slovart	21
3. Lúč	16
4. Perfekt	15
5. Aspekt	13

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2011

KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

2. Za debut roka navrhujem:

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

Meno a adresa odosielateľa:

(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2011 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH.

Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2011. Uzávierka ankety je 15. marca 2012.

Zapojením do ankety máte šancu vyhrať knihy!

BIBLIOGLOSSÁR

Erin Hunter
KLANY DIVÝCH MAČIEK

OHEŇ A LAD

SPN – Mladé letá 2011

Preklad Monika Kostelníková

Čerství bojovníci Ohnivého srdca a Sivý prúžok majú na príkaz Modrej hviezdy najst Klan vetra a priviesť ho späť na územie, z ktorého bol (neopránene) vyhnaný Klanom tieňa. Do kraja medzičasom prišla zima, v drsnom počasi klany začínajú súperiť o potravu – najmä preto, že množstvo koristi na území Klanu rieky klesá s výstavbou cesty. Napätú atmosféru umocňuje nedôvera Ohnivého srdca voči Tigriemu pazúrovi, zástupcovi vodkyne Klanu hromu. Hrdina v tomto pocite ostáva osamotený. Tým väčším, že najlepší priateľ, Sivý prúžok, sa zamiluje do dcéry vodcu nepriateľského Klanu rieky. Ohnivého srdca zasa potajme chodievajú na stretnutia so sestrou, domácou mačkou, od ktorej získa mača na výchovu za nového bojovníka. Lásky kontra povinnosť, rozpor naozaj hlboký aj o tom je druhý diel *Klanov divých mačiek* pre deti a mládež.

Veselá škôlka

MALOVANÉ POČÍTANIE

PRE DETI

Fragment 2011

Zošíť s úsmevnými ilustráciami motivuje deti k tomu, aby si vymalovávaním predmetov fixovali číslice, hravou formou precvičovali základy počítania, a tak si osvojovali dôležitú zručnosť potrebnú v škole. Zošíť je určený pre deti od šesť rokov.

Zuzana Rajčaniiová

UČIME SA S BÁSNIČKAMI

Ilustrovala Tatiana Károlyiová

Príroda 2010

Pracovný zošíť s bohatými ilustráciami je dobrou pomôckou, ako odstrániť niektoré problémy predškolského veku, keď sa ukáže, že deti môžu mať problémy s výslovnosťou alebo s hrubou či jemnou motorikou. Skúsená logopedička ponúka rodičom a pedagógom v materských školách pomoc pri zvládaní týchto problémov: robí to úlohami prostredníctvom básničiek, riekaniiek a kresby. Autorka vychádza z princípu, že motorika ruky a motorika artikuláčnych orgánov navzájom súvisia, ovplyvňujú a dopĺňujú sa, preto je účinné spájať recitáciu a čítanie s kreslením jednoduchých motívov. Zošíť obsahuje aj nácvik pohybov rečových orgánov, k čomu motivujú básničky alebo kresby k nim. Sprievodcami detí pri zdolávaní úloh sú tri dvojice: Rečnidielko a Čmáralka, Pomáhajko a Šikulka a napokon v tretej časti zošita Poznajko a Vševedka – tie komunikujú s deťmi, kladú im otázky a úlohy, povzbudzujú ich. Zošíť je určený pre deti od troch do šiestich rokov a vypracovaný je v súlade so Štátnym vzdelávacím programom ISCED 0 pre predškolskú výchovu.

-mf- -ef-

Jozef Kollár: Bol som detský špión

PRVÝ ODPADLÍK

(Vojenské sanatórium Vysoké Tatry)
6. kapitola

Krátko po Novom roku prišla po mňa opäť čierna šesťotrojka a odviezla ma do tatranského sanatória. Dodnes sa čudujem, že to mojim rodičom nebolo ani trochu nápadné. Dokonale uverili slovám Vedúceho, ktorý im povedal, že moja liečba úspešne pokračuje. Napokon, ani im nič nemusel hovoriť, pretože nič iné ani nechceli počuť. Mama videla, že mi pobyt v sanatóriu prospieva a nebol dôvod protestovať.

Hneď po príchode som sa s Latom a Tučkom stretol v spoločnej miestnosti. Už išlo do toho. Učiteľ nám oznámil, že Lato ako dobrý matematik bude mať v bunke na starosti zamieňanie peňazí a jej financovanie v cudzine aj v prípade, že by sme sa museli urýchlene presunúť do iného štátu. K tejto povinnosti mu prideliť aj starostlivosť o naše oblečenie. Tučka oficiálne vymenoval za nášho ochrancu. Očakávali sme to, bol z nás fyzicky najzdatnejší. Keď som ho videl na výcviku, nevyhádzal som z údivu. Tĺkli ho o žinenku ako žito, ale vždy sa dokázal pozviechať, vstať, udržať sa pevne na nohách a ešte aj premietniť žinenku o desať metrov ďalej. To sa opakovalo niekoľkokrát za sebou. Učiteľ chcel v ňom vypestovať takú odolnosť, aby sa nevzdal ani v tých najkritickejších situáciách. Okrem toho sa učil rozpoznávať, akú zbraň má nepriateľ ukrytú pod sakom alebo kabátom. Premietali mu filmy, na ktorých bol nakreslený nahý človek. Oblekli ho do kabáta a keď mu pridali zbraň, časť kabáta pod jej farchou sa na určitom mieste zdeformovala alebo klesla. Niekde bola látka pritiahnutá k telu a inde voľnejšia. To isté platilo aj pre sako. Tučko sa tieto veci naučil rozlišovať priam majstrovsky.

– Si z nich najsilnejší a tak musíš odnieť jedno pre všetkých, – pridal mu ešte jednu funkciu štedrý Učiteľ. Ja som mal za úlohu orientáciu, presun a prieskum terénu. Vysunutý vpredu sa mám v teréne postarať, aby sa naša bunka nedostala do pasce. Okrem týchto individuálnych špecializácií sme mali spoločné fyzické a dychové cvičenia a kurzy prežitia.

Kurzy prežitia boli strašne namáhavé. Pri výcviku sa nám venoval dokonca kapitán, ktorý mal na starosti paragánov. Zobudil nás o piatej ráno.

– S minimom jedla a pitia pôjdeme za tri dni do terénu. Okamžite sa choďte zbalieť, nástup je o päť minút pred bránou sanatória! – prikázal stroho.

Román *Bol som detský špión* je napísaný podľa skutočných udalostí. Dnes už päťdesiatnik Pavol vyrozprával svoj príbeh novinárovi a spisovateľovi Jozefovi Kollárovi. Bol detským špiónom v službách kontrarozvedky ministerstva obrany v bývalej Československej socialistickej republike. Podľa Pavla a ďalšieho svedka boli tieto deti nasadzované doma i v zahraničí. Výcvik sa skončil až v roku 1985 kvôli nedostatku peňazí. Za tento čas bolo v Československu vycvičených za špiónov 198 chlapcov.

Výstup na tatranský končiar, ktorého názov si už nepamätám, nám trval dlhšie, ako som predpokladal. Tiekol zo mňa pot, aj keď som už bol oveľa zdatnejší ako pred rokmi. Cestou hore sme vypili všetky tekutiny. Aj keď sme mali so sebou spacie vaky, kapitán nedovolil, aby sme v nich spali. Boli sme hladní, ale nemali sme už ani malý krajec chleba.

– Musíme sa o seba postarať sami. Urobíme pascu a chytíme králika. Naučím vás aj založiť oheň bez zápaliek, – oznámil. Prekvapene sme sa naňho pozerali.

– Keď tu niekto z vás bude mesiac, tak tu musí celý mesiac prežiť. To je rozkaz! Vodu máte v potoku, môžete sa napiť, – povedal a pozrel sa na mňa.

– Očkovali ťa proti týfusu?

Prikývol som.

– Tak pi! – prikázal a ukázal na potok.

S nevoľou som poslušol. O chvíľu nás naučil robiť pascu, do ktorej sme večer chytily zajaca. Bola to vlastne slučka z drôtu, úbohý zajac sa do nej chytil za labu. Kapitán skúsene povolil pružinu, vytiahol mykajúce sa zviera a jedným presným úderom po zátylku ho zabil. Potom zajaca odral z kože a upiekol nad ohňom. Vyzerala ako malá mačka.

V tatranskej prírode sme prežili tri studené dni a noci. V noci bolo tak chladno, že sa to nedalo vydržať. Počul som, ako Latovi od zimy drkocú zuby, ako rezačka na drevo, už nedokázal ovládnuť sánky.

– Chccccceem íst ddddddmmmmmmov, – drmolil. – Už to nevydržím.

Naznačil som mu, aby bol ticho, lebo zobudí kapitána a bude zle. Priľahol som si k nemu tesnejšie, aby som ho trochu zohrial. Asi to pomohlo, lebo stíchol. Vedľa nás ležal Tučko, s hlavou pod ihličnanom spokojne odľukoval.

– Je ako Don Parmezán, len čo zaľahne, už chrápe, – povedal som s pohľadom upreným na nášho najsilnejšieho člena bunky.

– Kto je Parmmmmmmezán? – opýtal sa ma Lato.

– Z Winnetoua, taký smraďoch, spí na deke a tak páchne, že naňho ani mravce nelezú. Otravujú len všetkých naokolo. Videl si Winnetoua?

– Nie, hraali ho u nás v kinnne, ale nemal som peniaze na lístok, – priznal Lato a vtedy sme si obaja uvedomili, že máme k sebe bližšie a mohli by sme možno byť aj kamaráti. Bolo to však zakázané, tak som radšej stíchol.

Po druhom dni, ktorý sme prežili v lese pozorovaním vtáctva a zvieracích stôp a po úspešnom love na ďalšieho zajaca, si pre nás Kapitán pripravil ďalšiu skúšku.

– Teraz sa uvidí, čo je vo vás a nemyslím tým na vedomosti o Hviezdoslavovi. S tým sa trápte v škole. Túto noc som pre vás pripravil niečo špeciálne. Budete spať bez spacákov. Ale keďže som dobrák od kostí, povolím vám sa navzájom zohrievať.

Napadlo mi, že možno kapitán predošlú noc počúval, o čom sme sa rozprávali s Latom a videl, že som si ľahol k nemu, aby mu nebola taká zima a teraz nám to chce všetkým poriadne osladiť. Neurčito som sa zahniezdil v indiánskom sede.

– Nepočul som... Tak čo, tešíte sa, alebo ste ridki?! – zakričal na nás kapitán.

– Tešíme, – odpovedali sme vyčerpane.

– Hlasnejšie!

– Tešíme sa, súdruh kapitán!

– Teraz sa všetci k sebe nalepíte a budete sa zohrievať. Len tak prežijete noc. Najskôr si však vyzlečte bundy a svetre. Môžete si nechať len košeľe. Rozumiete rozkazu, alebo je vám niečo nejasné?!

Rozkaz bol jasný, jeho splnenie sa nám však v treskúcej zime videlo nejasné. Vystrašene sme sa pritlačili jeden k druhému, akoby nám šlo o život. V skutočnosti nám o život aj išlo, začala byť poriadna zima, teplota zrejme klesla až k nule. Veľmi nám v tých chvíľach pomohli dýchacie cvičenia. Po celú noc sme si v sebe opakovali, že nám nie je zima. Aby som to ľahšie prežil, myslel som na Pavučinového Ota, ktorého som si vymyslel ešte ako malé dieťa.

Prvýkrát som si ho predstavil, keď som sa rozhodol, že celú noc vydržím čakať na Mikuláša. Len tak sa presvedčím, či naozaj nosí balíčky v červenom celofáne on alebo moji rodičia. Hľadel som do dvojrámového dreveného okna s mojimi vyčistenými hnedými čižmami, ktoré z ulice jemne osvecovala pouličná lampa, keď mi pohľad padol na dubovú skriňu v rohu izby. Svetlo na nej vytváralo mohutnejší tieň. Najskôr som zbadal nohy, ktoré akoby stúpali hore po rebríku a potom telo, ťahajúce sa až ku stropu. Mužovi z tieňa chýbala hlava, ktorú som však po krátkom pátraní našiel v rohu izby, bola to veľká, strapatá pavučina, ku ktorej som si musel domyslieť krk, ktorý ju s ňou spojil. Odteraz to bude môj Pavučinový Oto, ktorého vďaka osvetleniu z ulice uvidím každý večer a budem sa s ním môcť aj porozprávať o tom, čo som zažil. Prezdám mu, čo nové som v ten deň vymyslel. Bol som šťastný, že počas napätého čakania na Mikuláša nebudem v izbe sám, ale bude tam so mnou môj nový priateľ z tieňa pavučiny. Jeho tvár som si ale nedokázal predstaviť. A to ma trochu mrzelo.

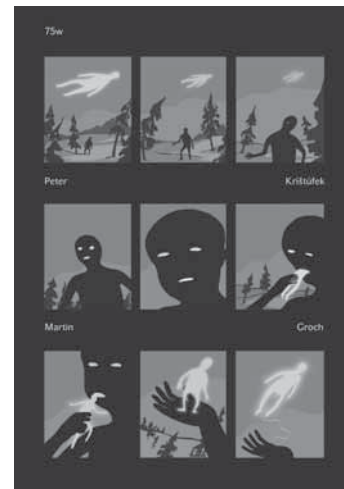
V tú noc na tatranskom kopci možno aj mrzelo, mal som pocit, že na listoch stromov sa vytvára srieň. Triasli sme sa od zimy, zúfalo sa tlačili jeden k druhému v nádeji, že sa zohrejeme. Kapitán nás pozoroval z tepla svojho spacáku, občas nás ako vystrašených a premrznutých zajacov osvietil baterkou. Snažil som sa aspoň pohľadom dotknúť jej svetla a načerpať z nej trochu tepla. Kým som to však stihol vyčerpanými a od zimy ťažkými očami, kapitán baterku vypol a položil si ju vedľa seba do spacáku. Myslim, že som tú noc prežil len vďaka spomienkam na Pavučinového Ota, ktorý mi pomáhal odháňať chmúrne myšlienky.

Môj Oto ma medzi bdením a spánkom zaviedol do krajiny teplej pavučiny, odkiaľ pochádzal. Myšlienky na horúci pavučinový svet ma príjemne zohrievali. Po návrate z tatranského vrchu do sanatória vyhodnotili náš pobyt. Na vyhodnotenie som prišiel už len ja s Tučkom. Lato tvrdý výcvik nezvládol a skoro ráno odcestoval domov.

Úryvok z románu, ktorý 26. novembra vychádza vo vydavateľstve Forza Music.

Peter Krišťúfek

75 W

Dážď, hovoríš

Dážď, hovoríš, a natahuješ á. Akoby sa celý deň dal obsiahnuť jediným tichým výkrikom.

Kuchyňa žiari do šera, zvoní príbory, mačka líže krvavý flak na dlážke. Počujem len ž a ď vyslovené spolu jej drsným úzkym jazykom.

Dážď, šepkáš...

A dé znie ako zívnutie, loď vnárajúca sa do noci.

Dážď, vravíš, a mlčíš po tom slove, akoby už nič okrem toho nebolo skutočné.

Hostina

V žalúdkoch nám ticho spia duše zjedzených zvierat.

Bozkávame sa.

Láska vždy kvitne na hromade kostí a kusoch mäsa.

V tom spočíva prchavé tajomstvo života.

Príbory zvoní a zjedzené zvieratá pomaly dvíhajú hlavy,

otvárajú unavené oči.

Pozorujú nás, ako žijeme nadoraz,

ako dômyselne opotrebovávajú svoje telá.

Ako sa nám zakaľujú oči.

Ako vstávame od stola a pozeráme do číreho vzduchu.

A za nami sa týčia konštrukcie z kostier a nestále vône.

Mravce trpezlivo rozoberajú krajec chleba v záhrade.

Mačka chlúpe žltok z rozbitej škrupiny.

Dážď nám umýva horúce tváre.

Smejeme sa dlho do noci.

Zatiaľ čo v tienidle lampy umiera obhorený nočný hmyz.

Bezhlavé dni

Bezhlavé dni sa vo svetoch túlia k sebe na dne vzdušného mora,

čakajú, že im bude chladno,

ale zatiaľ iba končí leto.

Žiadne poď ku mne, zohrejem ťa,

nijaké dýchanie do dlani.

V zátoky pristála loď,

ľudia nastupujú a vystupujú,

odhrýzajú si z rýb a držia sa za ruky.

Ryby sú surové a ľudia tiež.

Sú bezstarostní a nedela tiež.

Ibaže by nebola nedela,

ibaže by to bolo kdesi celkom inde.

Spisovateľ a režisér Peter Krišťúfek (1973) vydal tri zbierky poviedok – *Nepresné miesto* (2002), *Volným okom* (2004) a *Mimo času* (2009), novelu *Hviezda vystrihnutého záberu* (2005). Jeho prvý román *Šepkár* (2008) aj druhý *Blíženci a protivníci* (2010) sa dostali do finálovej desiatky Anasoft Litera. Tento mesiac mal slovenskú premiéru jeho film *Neviditeľný svet* a vo vydavateľstve Knižná dielňa práve vychádza jeho prvá básnická zbierka *75 W*.

Domček, domček, kto v tebe býva?

Vydavateľstvo Buvik pripravilo ďalšiu umeleckú čítanku pre prváčikov. Zostavovateľka Mária Števková na základe dlhoročných redakčných skúseností, ale aj novších „staromamovských“

vybrala to najlepšie z tvorby Márie Duríčkovej, Tomáša Janovica, Daniela Heviera, Nataše Tanskej a ďalších autorov. Rozprávky, básničky, hádanky, riekanky s veselými obrázkami Márie Nerádovej sú pre deti pritažlivé a motívujúce.

Katarína Gillerová: Konečne sa rozhodni

Slovenský spisovateľ pripravil už deviaty román populárnej autorky. Tento je príbehom Natálie z požičkovne svadobných šiat, ktorá stojí pred závažným rozhodnutím o svojej budúcnosti. Keď už to konečne vyzerá, že vie, ako ďalej, otvorí neotvorenú zahaslovanú emailovú schránku od muža, o ktorom už nikdy nechcela počuť, ani ho nikdy vidieť a vzťah s ním pokladala za definitívne ukončený. Správy od neho ju vyprovokujú prehodnotiť celý doterajší život.

Gabe Halm: Záhľadná minca

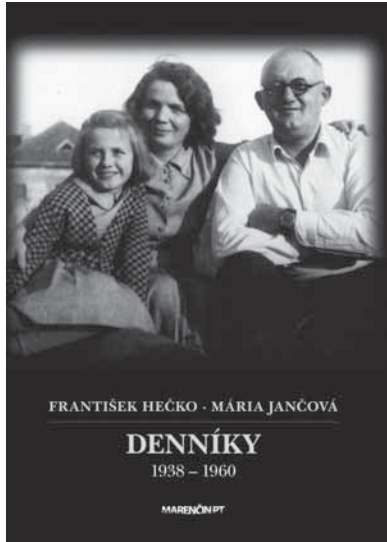
Vo vydavateľstve Hajko & Hajková vychádza detektívka zo súčasného prostredia numizmatikov, kde sú okrem vzdelaných odborníkov a nadšencov aj chamtivci schopní pre svoju zberateľskú vášeň i zabíjať... V hre je nezvyčajná keltská minca biatek z 1. tisícročia p. n. letopočtom. Biately razili neskôr aj Sloveni na území dnešnej Bratislavy, kde archeologické nálezy dokazujú ich najvyššiu koncentráciu.

Ojedinelé memoáre

František Hečko – Mária Jančová: *Denníky 1938 – 1960*, Bratislava, Marenčin PT 2011

Ak by naša televízia pomerne často nereprízvovala divácky stále veľmi sledovanú adaptáciu románu *Červené víno*, zostal by František Hečko len „učebnicovým“ autorom, popredným predstaviteľom socialistického realizmu, za akého ho pasovala dobová kritika po vyjdení jeho druhého románu *Drevená dedina*. Vydanie jeho denníkov, do ktorých vpisovala svoje rodinné i tvorivé záznamy i jeho manželka, spisovateľka Mária Jančová, vracajú do literárneho povedomia živého človeka, milujúceho otca rodiny a vášnivého literárneho polemika – a zároveň nám otvárajú úplne iný pohľad na okolnosti vzniku jeho románového diela.

V denníkoch sledujeme rodinné i politické udalosti od začiatku roka 1938, hoci denníky začali vznikať od marca 1933 ako Kronika rodiny Hečkovej. Rok 1938 a nasledujúce vojnové roky vtiahujú Hečka do dobovej politiky, hoci zväčša len v podobe glosátora zlomových udalostí v slovenskom živote. Povstanie a potom i koniec vojny prežil v manželkinom rodisku, v Dolnej Lehote na Orave. Povstalecké udalosti zo svojho pohľadu nazval „hlúpou príhodou, ktorá trvala dva týždne“ a po oslobodení konštatoval: „Zmenený svet!“ A v tomto zmenenom svete dlhoročný úradník Ústredného úverového družstva a dovtedy autor básnických zbierok *Vystaňovalci*, Na pravé poludnie a Slovenské verše vstúpil naplno do sveta literatúry. Zamestnal sa v Matici slovenskej v Martine – keď predtým sa s manželkou, učiteľkou na katolíckych školách a troma deťmi museli 11-krát sťahovať a ich mladší syn v jednom

z nezdravých bytov nevyliciteľne ochorel na tbc – a začal písať *Červené víno*. Na dva a pol roka prerušil písanie denníka a až 26. júla 1948 si zapísal: „Napísal som román... A teraz sa bojím, že ma tým románom prašťa po hlave.“ Prečo tie obavy? Lebo bolo po „vítanom februári“, Hečko aj s manželkou vstúpili do KSS, stali sa z nich presvedčení straníci a *Červené víno* bolo prestúpene kresťanskou symbolikou, prevládalo v ňom sociálny súcit, ale „netriedny“.

Červené víno ešte uniklo z pasce nastupujúceho literárneho schematizmu, povinnej oslavy nadchádzajúcich šťastných komunistických zajtrajškov, získalo si mimoriadnu čitateľskú obľubu, ktorá trvá dodnes, za Hečkovho života vyšlo v šiestich vydaniach a neskôr v mnohých prekladoch, hoci Mláč, popri uznaní jeho literárnych kvalít autora nabádal, aby ho prepracoval v duchu zásad socialistického realizmu. Hečko tak urobil pri písaní *Drevenej dediny*. Mária Jančová 6. mája 1949 do denníka zapísala: „Náš tata ide písať nový socialistický román z Oravy.“ A Hečko 11. mája: „Nie, socializmus sa mi nezhušnil, len niektorí funkcionári KSS sú hnusní. Smer nie – ale ľudia, tí sú hnusní.“ V takom spoločenskom a tvorivom ovzduší vznikala *Drevená dedina*...

Hečkov autobiografický „portrét bez retuše“ predstavuje ojedinelé dielo v slovenskej memoárovej literatúre a verím, že literárnu kritiku podnieti aj k novej reflexii Hečkovho dodnes živého diela.

Anton Baláž

Koniec presvedčí!

Marja Holeciová: *Mariotovi dediči – Prekliatie*, Bratislava, Fragment 2011

Štvrtý, záverečný diel príbehov z čarodejníckeho sveta, lokalizovaného na Slovensko. Mija, Miseag, Timea Perníková. Intrigy pokračujú. Na ceste za Knihou je potrebné dobyté pevnosť Grigorija Zka.

V príbehu stále rezonujú odozvy skúsenostného komplexu autorky. Starším postavám na rozdiel od vrstovníkov nepreniká pod kožu, respektíve, miestami im podsúva tínedžerské správanie a konanie (impulzivita, nevyrovnanosť, okamžité rozhodnutia a pod.) v nie veľmi pravdepodobných dávkach. Zaiste, predpokladanej cieľovej skupine sa takýmto spôsobom text stáva interpretačne-čitateľsky prístupnejší. Ústretovosť by však mala byť prostriedkom, nie cieľom.

Napriek výtčikám voči detailom môžem skonštatovať, že autorke sa podarilo zavŕšiť fantasy tetralógiu určenú pre mládež na prinajmenšom štandardnej úrovni. Text schopný zaujať oslovuje aj odvážnym gestom záveru, ktoré pochopiteľne neprezradím. Svedčí o premyslenej autorskej

stratégii! Miestami, pravda, badáme nadmerne rýchly presun dejmi, ktoré si máme PREDSTAŤ ako náročné (dobytie pevnosti).

Napriek nedotiahnutosti psychologických charakteristik je zrejme, že Holeciová v tomto texte prekročila tieň vzoru Rowlingovej, pokúsila sa stvoriť presvedčivé postavy, ktorým mnoho dáva i berie. Celok stále nie je celkom vyvážený, no autorka poskytuje pôžitok z prevrätivých obrátov v zápletke. Rušivo pôsobia retrospektívno-reprodukujúce pasáže, ktorými autorka „dovysvetľuje“ miestami nadmerne prekomplikovaný príbeh. Občas dokáže zaujať vetou hodnou zapamätania, sformulovanou do podoby maximy: „Viem, čo je najhoršie na opustenom živote – že nemáš nijaké naozajstné schopnosti.“

Holeciová pomerne úspešne zvládla náročný projekt tetralógie. Ukázala pritom, že písaním smeruje azda aj za horizont bezprostredného ukájania prvoplánových čitateľských chůtok po rozptýlení.

Miloš Ferko

Rozochvieva a znepokojuje

Martin Džúr: *Dekonštrukcia podľa času*, Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2011

Laureát viacerých literárnych súťaží Martin Džúr (1981) rozšíril rady účinkujúcich na slovenskej básnickej scéne. Jeho debut *Dekonštrukcia podľa času* je razantnou a sebavedomou výpoveďou, aspoň pokiaľ ide o rozsah, má takmer 120 strán. Džúr je však vo veku rozvážneho a vyzretého autora bez tendencie k módnemu exhibicionizmu.

Zbierku rozdelil do šiestich cyklov. Ponúka nám presvedčivý obraz dynamického a premenlivého sveta s akcentom na hodnoty domova, rodiny, materstva, erotického opojenia a prírodného ukotvenia. Obzvlášť ostro vníma nebezpečenstvá súčasného sveta, či už sú to katastrofy, ekonomické krízy alebo dôsledky globalizácie. Citlivo vnímaný materiál aj duchovný úpadok vyvažuje trvalým príklonom k svojej dôvernej krajine, vzťahom k žene a k potomstvu. Hlboká väzba na južné scenérie jeho detstva je zjavná. Napríklad v básni *U nás doma II.* dokáže vyformovať plastický obraz leta, ktoré je „pomalé a unavené“ a čitateľ je hneď konfrontovaný s konkrétnym krajinným výsekom. Džúr je typom reflexívneho a zmyslového básnika, dôveruje vôňam, chuti, farbám a tvarom. Popri nich si uchováva inštinkt vidiaceho chlapca, ktorý ho robí hodnoverným kronikárom prežívaného času: „bez detských želaní viac nie som malý chlapec“. Nezostáva len pri vyhranenom odmie-

taní spoločenských deformácií, ale súčasne predstavuje svoje pohľady, zámery a východiská. Očistná cesta osobných objavov bola vždy doménou vidiacich. S prehľadom ovláda aj remeselnú zložku básnictva, dokáže vypointovať voľný verš a nerezignuje ani na viazaný. Cyklus alexandrinských sonetov má v jeho podaní nezameniteľnú atmosféru a pôvab.

Viditeľným problémom zostáva kolísavá úroveň, ktorá môže prameniť z absencie kritickejšieho autorského výberu. Debut sa nemôže stať ťažiskom všetkých básní, ktoré vznikali počas dlhšieho tvorivého obdobia. Takto prichádza k hluchým miestam, k banálnym pointám či rušivým archaizmom (žni, krám...). Báseň sa spomaluje až uviazne v sivej významovej plytkosti. Patetické zvolanie typu „chlieb!“ vyvoláva skôr úsmev ako naliehavý a očakávaný účinok. Našťastie, tieto menšinové zlyhanie sú prekryté celkovým poctivým, uveriteľným prístupom.

Džúr sa nespolieha na prvotný vjem, svoje nažité poznatky si dôkladne overuje, porovnáva a cizeluje. Potvrdením jeho pomerne vysokého nasadenia je dôraz na morálne hodnoty, prirodzenú rovnováhu a motivujúce aspekty. Poézia v jeho poňatí vyžaruje pôvodné poslanie – rozochvieva a znepokojuje.

Miroslav Brück

CITUJEME ...

...dielo je funkčné vtedy, keď je také, aké má byť, keď ním nemožno nijakými ďalšími produkčnými procesmi pohnúť. Ide o modelové maximum, o vrcholovosť na svoj spôsob, o to, čo cez postavu Bratoševiča vyjadril vo svojich *Báznikoch* Jonáš Záborský takto: „...prostredná báseň nestojí zhola nič. Tu platí len, čo je svrchované

vo svojom spôsobe“ (1953). Dalo by sa v týchto súvislostiach hovoriť aj o pôvaboch, vznikajúcich z ľudskej nedokonalosti, jednako sa však funkčnosť viaže na umeleckú komplexnosť literárneho diela.

Stanisla Rakús: *Medzi látkou a témou*
Modrý Peter 2011

Byť slušným nie je hrdinstvo...

Jozef Banáš: *Sezóna potkanov*, Bratislava, Ikar 2011

Časy sa menia, potkany nie – odkazuje v podtitule najnovšia kniha Jozefa Banáša, autora, ktorého čitateľa mohli na začiatku jeho umeleckej dráhy vnímať rozpačito, azda i vďaka politickému pozadiu. Dnes je už situácia iná a dá sa povedať, že Banáš stojí na druhej strane rieky ako autor s vycibreným štýlom a jasným cieľom. Atraktivita časopriestoru a dôveryhodnosť. To sú isté devízy pre čitateľa. Písať o tom, čo prežil. Písať o pravde, ktorú iní radi zakrývajú. A aj keď je nepríjemná a v istých kruhoch hovorí o nej odsúdeniahodné, Banáš prostredníctvom literatúry rád kladie konfrontačné otázky. Najnovší román *Sezóna potkanov* sa nesie v podobných intenciaciach. Nenáročným rozprávačským štýlom dokáže zaujať od prvej kapitoly a i napriek historickým reáliám, ktoré mladým ľuďom spravidla hovoria veľmi málo, dokáže vojsť do priazne aj kultivovanejším stredoškôľkom. Hlavnými hrdinami príbehu sú traja kamaráti: Cybo, Andrej a Tošo. Román cez pohľad povahovo odlišných hrdinov zachytáva široké časové obdobie, roky 1953-2007. Autor brilantne spracoval dopad politických systémov a ideológií na vývin životných hodnôt hrdinov pochádzajúcich z rôzneho sociálneho prostredia, bez zbytočného tragizovania zobrazuje schopnosť človeka prispôbiť

sa režimom otvárajúc nepríjemnú výčitku: ľahko je kritizovať, ťažšie je nešať sa potkanom. „Byť slušným nie je hrdinstvo. Ani v totalite. Je však neslušné, keď sa za hrdinov vydávajú tí, ktorí nimi neboli... Tí, ktorí od totalitného režimu dostávali nadpriemerné platy, tuzexové autá, prednostné byty, tituly, využívali špeciálne sanatóriá, výjazdne doložky, a po páde režimu sa rýchlo pasovali za najväčších bojovníkov proti nemu,“ uvažuje autor v predhovore. Jozef Banáš ponúka rekonštrukciu príbehov rodín, ktoré sa stali, a hrdinov, ktorí v daných dobách žili a niektorí z nich žijú dodnes. Čítajúc v náznakoch a medzi riadkami ich čitateľ môže spoznať... Pátranie po prehrškoch a identite hrdinov však nie je cieľom románu. V prvom rade je to obraz ľudí, ktorí konali v súlade alebo proti svojmu svedomiu. Oslavujúce alebo hanobiac daný režim. S radosťou alebo pomstou v srdci. Protagonisti žijúci na hranici chudoby, na výslni umeleckých kruhov alebo ako veksláci, neskôr politici s udupanou morálkou. Vydierači a vydieraní. Ale všetci v konečnom dôsledku túžiaci po slobode: „...v týchto dejinách sa nikomu nepodarilo zničiť základnú ľudskú túžbu a tou je túžba po slobode,“ zamýšľa sa v románe doktor vied v pozícii panelákového kuriča.

Alena Štrompová

Zvláštne svety v Berlíne

Michaela Rosová: *Dandy*, Bratislava, KK Bagala a literarný klub 2011

Michaela Rosová (1984) knižne debutovala v roku 2009 románom *Hlava nehlava*. Tohto roku jej vyšla jej druhá kniha *Dandy*. Kto je Dandy? Tento výraz používaný na označenie šviháka, svetáka či fičúra sa príznačne hodi na postavu zo spomínanej novely. Ole – dandy, svojrázny Berlínčan s veľkou hlavou, na ktorej neustále spočíva cylinder, je ústrednou postavou spolu s rozprávačkou príbehu. Jej meno nepoznáme, ak ju niekto oslovuje, robí tak bez použitia jej mena. Ole ju občas volá Prinzessin, princezná. Ale my ju voláme Rozprávačka – ide o personálny typ rozprávačky. Dozvieme sa, že s ďalšími deviatimi Britmi prišla cez agentúru do Berlína. V tomto meste s Olem a Annabelle hrá v akomsi predstavení pre deti z detských domovov. Divadielko o prírode Ole neznaša. Nechce hrať krčka s plaveckou čiapkou a leteckými okuliarmi. Annabelle obsadená do úlohy zajaca, rozprávačka hrajúca pôvodne čarovný, no teraz nečarovný strom sú, zdá sa, s úlohami spokojné. Ale o to tu vôbec nejde. Oveľa dôležitejšie sú vzťahy, život bežných, nebežných dní. Týždne strávené v Berlíne a naplnené smiechom, zábavou, hraním sa, hádkami, stretnutiami, sťahovaním sa, zblížovaním a rozchádzaním...

Rozprávacie novely sa začínajú jeseňou a končia zimou toho istého roku 2010. Rok vieme určiť podľa toho, že sa Ole narodil v osemdesiatom šiestom a teraz má dvadsaťštyri rokov.

Rozprávačka je od neho o dva roky staršia. Pre Oleho, ktorého si možno pomýliť s kúzelníkom, kvôli jeho extravagantnému odevu, doplneného o topánky s podpätkami, je všetko len hra. Aj jeho vzťahy sú hrou. Kedysi nejaký čas žil s jednou ženou v Berlíne. Zavretí v jednej izbe sa hrali, pozerali filmy, škriabali sa, hrýzli a mlátili. Po stopách tejto ženy, do ktorej bol zamilovaný, sa vybral do Austrálie. Keď ju tam uvidel, všetko sa skončilo. Pohľad na jej tvár posiatu pluzgiermi od slnka ho odradil a odišiel. Túlal sa po púšťach v Austrálii a po tom, ako sa vrátil do Berlína, trochu lietal v drogách, cítil zlosť a prázdnotu. Niečo sa mu zmenilo v hlave. Môže za to depersonalizácia! Tento mužiček menšieho veku s Rozprávačkou tvoria pár. Dandy žijúci v abstrakciách, trpiaci a tancujúci, s neporiadkom v príbytku, vzťahoch, chvíľami kričiaci, škrtiaci, smejúci sa, nie je jediným, koho postavu je zaujímavé sledovať. Sú tu ešte ostatní, najmä Rozprávačka, jej svet, jej uhol pohľadu. Stylisticky obratne napísaná novela Michaely Rosovej nás veľmi rýchlo vtiahne do deja a prečítame ju jedným dychom. Podnetné je všímať si jej rôzne, viacvýznamové interpretačné roviny, ako i dynamické opisy. Spomenúť treba aj jej kultivovaný prístup k tabuizovaným témam, to, ako distingvovane pracovala napríklad s naturalistickými motívmi.

Slávka Drozdová

Anotácie

Knihy v predaji

O VŠEOBECNOSTI

04 Kalendáre

Národný kalendár 2012

Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2011. 1. vyd. 208 s. Brož. Národný kalendár s najdôležitejšími výročiami v roku 2012 pripomína okrem iných 250. výročie narodenia Antona Bernoláka.

ISBN 978-80-8128-014-6

1 FILOZOFIA

13 Okultné vedy. Parapsychológia. Tajné spoločnosti

BYRNEOVÁ, Lorna

Schody do neba. Z angl. orig. prel. Tatiana Sedová Bratislava, Ikar 2011. 1. vyd. 253 s. Viaz. Írska autorka bestselleru Anjeli v mojich vlasoch (Ikar 2009) rozpráva v knihe o svojej komunikácii s anjeli a ich odkazoch nielen autorke, ale celému ľudstvu. ISBN 978-80-551-2672-2

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

Dvadsať rokov v službe mladým. Zost. M. Fula Bratislava, Don Bosco 2011. 1. vyd. 256 s. Brož. Zborník príspevkov pri príležitosti 20. výročia založenia Inštitútu sv. Tomáša Akvinského v Žiline. ISBN 978-80-8074-143-3

Evanjelium Ježiša Krista v spišskom nárečí. Zost. Anton Kret. Predslov Štefan Brožík Bratislava, Karmelitánske nakladateľstvo 2011. 1. vyd. 246 s. Viaz.

Kniha obsahuje štyri evanjeliá (podľa Matúša, podľa Marka, podľa Lukáša a podľa Jána), ktoré do spišského nárečia preložili Anton Kret a Ladislav Vrana. Súčasťou publikácie je Spišský slovník, ktorý zostavil A. Kret. ISBN 978-8089231-91-1

GAVENDA, Marián

Nekonečné horizonty kardinála Korca Bratislava, Perfekt 2011. 1. vyd. 207 s. Edícia Osobnosti Slovenska. Viaz. Životopis Jána Chryzostoma kardinála Korca s bohatou fotografickou dokumentáciou, genealogickou rešeršou rodu Korec z Veľkých Bošian a rodostromom rodu Korcovcov. ISBN 978-80-8064-564-3

JUDÁK, Viliam

Dobrodružstvo s Duchom Svätým Nitra, Kňazský seminár sv. Gorazda 2011. 1. vyd. 163 s. Brož. O sviatosti birmovania. ISBN 978-80-89481-09-5

Miestne komunity II. Postoje k náboženstvu. Zost. T. Chorvát Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela 2011. 1. vyd. 151 s. Brož. Zborník príspevkov a štúdií z výskumu o náboženskej štruktúre a vývoji postojov k náboženstvu v skúmaných lokalitách. ISBN 978-80-8083-891-1

OSTEEN, John

Božský prúd. Z angl. orig. prel. L. Šimová Banská Bystrica, COM SK 2011. 1. vyd. 34 s. Brož. Pastarov text o posolstve Božej lásky. ISBN 978-80-970476-6-5

PHILIPPE, Jacques

Hľadaj pokoj a zotrvaj v ňom. Z franc. orig. prel. Serafín. Liptovský Mikuláš, Komunita Blahoslavenstiev 2011. 4. vyd. 91 s. Brož. Hľadanie svätosti. ISBN 978-80-970659-4-2

VIGLAŠ, Ján

Umelé oplodnenie: Žiadny problém!? Bratislava, Don Bosco 2011. 1. vyd. 40 s. Brož. Príručka pre kresťanov. ISBN 978-80-8074-145-7

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

30 Sociológia. Súčasná spoločnosť. Demografia

LEWITT, Steven D. – DUBNER, Stephen J. **SuperFreakonomics.** Z angl. orig. prel. Zuzana Palátová

Bratislava, Premedia Group 2011. 1. vyd. 287 s. Brož. Volné pokračovanie publikácie Freakonomics, v ktorom profesor ekonómie a novinár nazerajú na problémy súčasnosti po novom, spájajú zdanlivo nespájateľné a hľadajú odpovede na širokú škálu problémov prostredníctvom rozmanitých príbehov a konkrétnych udalostí. ISBN 978-80-970661-3-0

31 Životné prostredie. Ekológia

BABČAN, Ján

Skleníkové systémy a globálne prírodné javy Bratislava, VI. nákl. 2011. 1. vyd. 48 s. Brož. Štúdia ku globálnemu otepľovaniu. ISBN 978-80970674-2

34 Právo. Legislatíva

ČEJKOVÁ, Viktória – MARTINOVIČOVÁ, Dana – NEČAS, Svatopluk **Poistný trh – teória a prax** Bratislava, Iura Edition 2011. 1. vyd. 222 s. Viaz. Monografia predstavuje slovenský aj európsky poistný trh. ISBN 978-80-8078-399-0

OVEČKOVÁ, Olga **Zmluvná pokuta** Bratislava, Iura Edition 2011. 2. preprac. a dopl. vyd. 353 s. Viaz. Autorka spracovala zmluvnú pokutu z obchodnoprávných i občianskoprávných vzťahov. ISBN 978-80-8078-386-0

5 EXAKTNÉ VEDY

59 Učebnice

BÁLINT, Ludovít – KUZMA, Jozef

Zbierka úloh z matematiky pre 6. ročník ZŠ a gymnázií s osemročným štúdiom Bratislava, Príroda 2011. 1. vyd. 118 s. Brož. Didaktická pomôcka. ISBN 978-80-07-01901-0

BÁLINT, Ludovít – KUZMA, Jozef

Zbierka úloh z matematiky pre 7. ročník ZŠ a gymnázií s osemročným štúdiom Bratislava, Príroda 2011. 1. vyd. 128 s. Brož. Učebnica. ISBN 978-80-07-01937-9

Biológia

Košice, Typopress 2011. 1. vyd. 319 s. Brož. Modelové otázky na prijímacie skúšky na Lekársku fakultu UPJŠ. ISBN 978-80-8129-008-4

Chémia

Košice, Typopress 2011. 1. vyd. 337 s. Brož. Modelové otázky na prijímacie skúšky na Lekársku fakultu UPJŠ. ISBN 978-80-8129-009-1

KRIŽAN, Ján – KRIŽANOVÁ, Mária

Príprava na maturitu a prijímacie skúšky na vysokú školu – biológia Bratislava, Príroda 2011. 2. uprav. vyd. 180 s. Brož. Učebná pomôcka. ISBN 978-80-07-01934-8

6 APLIKOVANÉ VEDY

61 Medicína

Diagnostika a terapia v pediatrii XII. Zost. P. Bánovčín, M. Jeseňák, S. Nosál Martin, Jesseniova lekárska fakulta UK 2011. 1. vyd. 184 s. Brož. Zborník prác. ISBN 978-80-88866-92-3

XXIII. slovensko-poľské Vojtekove-Rudnikove dni detskej pneumoftizológie a imunológie. Zost. P. Bánovčín, M. Jeseňák, J. Fábry Dolný Smokovec, Šrobárov ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb 2011. 1. vyd. 113 s. Brož. Zborník prác. ISBN 978-80-89544-03-5

611 Populárna medicína

MAREC, Jozef

Tradičné liečiteľstvo a ľudová mágia na horných Kysuciach

Bratislava, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2011. 1. vyd. 395 s. Viaz. Kysucký lekár a spisovateľ zozbieral zvyky, obrady, obyčaje a magické úkony z Kysúc. Vznikla kniha obsahujúca magické rituály, liečiteľstvo, bylinkárstvo, liečbu zvierat, zvykoslovie, ale aj kysuckú magickú slovesnosť. Kniha je vybavená použitou literatúrou a zoznamom pamätníkov, ktorí autorovi poskytli cené informácie. ISBN 978-80-8115-051-7

62 Psychológia. Psychiatria. Psychoanalýza. Sexualita

REICHELOVÁ, Eva

Neberte mi ilúzie Košice, Integrity Solutions 2011. 1. vyd. 279 s. Viaz. Prípadová štúdia psychoterapeutickej liečby metódou katatýmno-imaginatívnej terapie. ISBN 978-80-970592-2-4

SEJČOVÁ, Luboslava

Mladí v sieti závislosti Bratislava, ALBUM 2011. 1. vyd. 224 s. Brož. Výsledky výskumu závislosti od drog. ISBN 978-80-969908-4-9

Sexualita dievčat. Sprievodca ženským telom od podprsenky nižšie Prievidza, Združenie informačných a poradenských centier mladých v SR 2011. 1. vyd. 16 s. Brož. Ilustrovaná brožúra odpovedá na najčastejšie otázky dospievajúcich o vlastnom tele a sexualite. ISBN 978-80-970435-9-9

Sexualita chlapcov. Sprievodca mužským telom od opasku nadol Prievidza, Združenie informačných a poradenských centier mladých v SR 2011. 1. vyd. 16 s. Brož. Obrázková príručka pre dospievajúcich odpovedá na časté otázky. ISBN 978-80-970435-8-2

64 Praktický život

ZBOJEK, Ján

Šlabikár finančnej gramotnosti Košice, Paco-fin 2011. 2. preprac. vyd. 162 s. Brož. Návod, ako si zariadiť život, rozumieť peniazom, zabrániť dlhom, investovať, ochrániť majetok a pod. ISBN 978-80-8129-005-3

65 Kuchyňa. Potravinarstvo

ZAUKOLCOVÁ, Jozefína **Čokoláda – sladké umenie.** Foto Michal Pišný, Vladimír Zjavka, Jozefína Zaukolcová, ISIFA, Thinkstock Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2011. 1. vyd. 138 s. Viaz. Farebnými fotografiami ilustrovaná publikácia našej cukrárky ocenennej za mnohých gastronomických súťažiach prináša recepty a inšpirácie na prípravu a zdobenie čokoládových zákuskov, tort a ďalších čokoládových dobrot. ISBN 978-80-8115-04-4

68 Štatistika. Informatika. Elektronika

CHAJDIAK, Jozef – ARBE, Tatiana – NOVOTNÁ, Edita **Konkurencieschopnosť inovácií v SR** Bratislava, Statis 2011. 1. vyd. 154 s. Brož. Meranie konkurencieschopnosti produktivitou práce vyjadrenou objemom ročných tržieb na jedného zamestnanca v r. 2008. ISBN 978-80-85659-66-5

7 UMENIE. ŠPORT. VOĽNÝ ČAS

71 Architektúra

Bardkontakt 2011

Bardejov, Mestský úrad 2011. 1. vyd. 201 s. Brož. Zborník prednášok k problematike mestských pamiatkových centier. ISBN 978-80-970755-6-9

78 Hudba. Tanec. Scénické umenie. Iné múzické formy

ŠKVARKOVÁ, Jana

Klavír v kontexte tvorby skladateľov Vojtecha Didiho, Jevgenija Iršaia, Petra Špiláka Banská Bystrica, Akadémia umení v Ban-

skej Bystrici 2011. 1. vyd. 121 s. Brož. Monografia. ISBN 978-80-89078-94-3

79 Šport. Voľný čas

NADAL, Rafael – CARLIN, John **Rafa.** Zo špan. orig. prel. Andrea Zerero-va a Anna Zererová. Doslov Anton Zerer Bratislava, Timy Partners 2011. 1. vyd. 275 s. Viaz.

Autobiografia svetoznámeho tenistu, ktorú napísal v spolupráci s vynikajúcim španielskym žurnalistom, je doplnená farebnými fotografiami, zoznamom najcennejších titulov a vizitkou Nadala. Uzávierka údajov v knihe je 1. októbra 2011. ISBN 978-80-89311-22-4

Rozprávkové bludiská. Nájdi správnu cestu! Ilust. Andy Mečíř Senica, Vydavateľstvo Arkus 2011. 72 s. Edícia Preč s nudou. Brož. Knižka na voľný čas na precvičovanie pozornosti a koncentrácie ponúka deťom vyše 60 bludísk, v ktorých môžu pomôcť najsť rozprávkovým postavám cestu von z bludiska. ISBN 978-80-8103-051-2

Zvieratká z bodiek. Ilust. Andy Mečíř Senica, Vydavateľstvo Arkus 2011. 1. vyd. 48 s. Brož. Zbierka hádaniek, ktorých správne riešenie nájde dieťa na obrázku pospájaním bodiek podľa predpísaných čísel. ISBN 978-80-8103-52-9

8 LITERATÚRA. BELETRIA

80 Literárne dejiny. Teória. Kritika. Korešpondencia. Súborné dielo a vybrané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch

MARČOK, Viliam

Rozhovory s textami Bratislava, Literárne informačné centrum 2011. 1. vyd. 302 s. Viaz. Výber interpretačných esejí profesora Marčoka od 60. rokov po súčasnosť je určený predovšetkým študentom literatúry a stredoškolským pedagógom, je inšpiratívnym čítaním pre všetkých záujemcov o literatúru. ISBN 978-80-8119-041-4

81 Poézia

BÍREŠ, Michal

Juliette. Doslov Vítazoslav Hronec. Ilust. Viera Fajndovičová-Súdiová Bácsky Petrovec, Slovenské vydavateľské centrum 2011. 1. vyd. 61 s. Edícia Živý prúd. Brož. Debutová básnická zbierka vojvodinského Slováka nar. 1975. ISBN 978-86-7103-361-9

ELGYÜTT, Pavel

Zoblečený do ozveny. Predslov Kamil Peteraj Žilina, Artis Omnis 2011. 1. vyd. 60 s. Viaz. Zbierka básní, balád a blues hudobníka, paraolympijského športovca a aktivistu Na kolesách proti rakovine (1955-2011). ISBN 978-80-89341-30-6

KAUZLARIČ, Hanka

Návraty z útekov. Doslov Radoslav Matejov. Ilust. Alena Ružarovská Bratislava, ESA 2011. 1. vyd. 61 s. Brož. Básnický debut autorky nar. 1973 vypovedá o vnútornom svete ženy. ISBN 978-80-85684-88-9

PODRACKÁ, Dana

Slovenské elégie Bratislava, Slovenský spisovateľ 2011. 1. vyd. 86 s. Brož. Zbierka elégií našej poprednej poetky nar. 1954 venovaná národnej histórii. ISBN 978-80-

83 Román. Novely. Poviedky

BALOGHOVÁ, Mary **Prísľub lásky.** Z angl. orig. prel. Eleonóra Vallová Bratislava, Slovenský spisovateľ 2011. 1. vyd. 216 s. Viaz. Historická romána o krásnej Grace a jej láske k sebeckému barónovi, ktorej do cesty príde ďalší muž, úplne iný ako jej milenec. Je to šiesta kniha autorky v slovenskom preklade. ISBN 978-80-220-1577-6

BARIČÁK, Pavel „Hirax“

Príbeh muža Martin, HladoHlas Group 2011. 1. vyd. 254 s. Viaz. Príbeh mladého muža, ktorý stratí pôdu pod nohami potom, čo príde na to, že nielenže jeho otec nie je jeho otcem, ale ani jeho syn nie je jeho synom. ISBN 978-80-89502-11-0

CARRELL, J. L.

Vystraš ma na smrť. Z angl. orig. prel. Marián Gazdík Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 356 s. Viaz. Detektívka, v ktorej režisérka Kate pátra po tajomstve rituálnej vraždy, ktorá zrejme súvisí s pôvodným rukopisom Macbetha. Autorke už v slovenčine vyšla kniha Vraždy podľa Shakespeara. ISBN 978-80-556-0283-7

CODDINGTON, Andrea

Cudzia krv Bratislava, Ikar 2011. 1. vyd. 238 s. Viaz. Po autobiografickom románe Mal to byť pekný život a príbehu Sofie Maniševičovej Židovka ponúka autorka takisto skutočný príbeh, v ktorom predstavuje životné peripetie troch priateľiek. ISBN 978-80-551-2774-3

CONNELLY, Michael

Spiatočka. Z angl. orig. prel. Patrick Frank Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 350 s. Viaz. Detektívny trilér s populárnym Harry Boschom, v ktorom rieši kauzu údajne nespravodlivo odsúdeného muža zavraždeného 24 rokov v cele smrti. ISBN 978-80-556-0374-2

Fantázia 2011. Antológia fantastických poviedok. Zost. Ivan Pullman. Úvod Ivan Alakša Bratislava, FANTÁZIA – Mgr. Ivan Alakša 2011. 1. vyd. 232 s. Brož. Finálové a vybrané poviedky 9. ročníka literárnej súťaže Cena Fantázie obsahuje poviedky autorov: Martin Vlachynský, Terézia Pišiová, Ivan Čipkár, Miloš Ferko, Michal Jedinák, Viktoria Laurent-Skrabalova, Michal Spáda, Zuzana Droppová, Jozef Frajkor ml., Ivan Kučera. Kniha obsahuje aj esej Fantastika nie je svätá trojica, ktorej autorom je Peter F. Rius Jilek. ISBN 978-80-969236-6-3

FIORATO, Marina

Sklár z Murana. Z tal. orig. prel. Marián Pochylý Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 274 s. Viaz. Romantický príbeh, ktorý sa odohráva v 17. storočí a súčasnosti. V prvej časti sklár Manin prezradí tajomstvo výroby vzácnych benátskych zrkadiel francúzskemu kráľovi, aby zachránil svoju dcéru, hrdinkou druhej časti je Nora, potomkyňa tohto slávneho sklára, ktorá prichádza do Talianska, aby sa venovala remeslu svojich predkov. ISBN 978-80-556-0225-7

GUENOVÁ, Sara

Voda pre slony. Z angl. orig. prel. Júlia Žitná Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2011. 2. vyd. 295 s. Viaz. Druhé vydanie úspešného bestselleru z prostredia amerického cirkusu s novým prebalom s fotografiou z rovnako úspešného filmu. ISBN 978-80-222-0598-6

KUPČO, Marek

Borov sen a 21 poviedok. Ilust. Milina Zimková Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2011. 1. vyd. 51 s. Viaz. Štvrtá kniha režiséra a scenáristu nar. 1974 obsahuje 22 poviedok. ISBN 978-80-8061-464-5

MARSH, E

Smrť v bielom Bratislava, Perfekt 2011. 1. vyd. 207 s. Brož. Napínavý príbeh z nemocničného prostredia určený predovšetkým ženským čitateľkám. ISBN 978-80-8046-558-2

MODROVICH, Mária

Lu & Mira Bratislava, KK Bagala – literarnyklub.sk 2011. 1. vyd. 124 s. Edícia Literárny pluk. Brož. Knižný debut finalistky literárnej súťaže Poviedka 2010 (nar. 1977) obsahuje dva cykly poviedok zo slovenského a amerického prostredia. ISBN 978-80-8108-035-7

OPREMČÁKOVÁ, Števa

V Írsku prší inak Martin, HladoHlas Group 2011. 1. vyd. 124 s. Viaz. Príbeh ženy, ktorá sa lásku k ženatému mužovi snaží riešiť útekom do Írska, ponúka pohľad na írsku realitu, ale predovšetkým na vzťahy (k prírode, pracovné vzťahy, priateľstvo, láska). ISBN 978-80-89502-13-4

SILVA, Daniel
Prísne tajné. Z angl. orig. prel. Dušan Janák
 Bratislava, Slovenský spisovateľ 2011. 1. vyd. 528 s. Viaz.
 Špionážny román populárneho autora zasadený do obdobia blížiaceho sa konca 2. svetovej vojny, keď Nemecko aktívne „spiacu agentku“, krásnu Catherine.

ISBN 978-80-220-1616-2

84 Eseje. Prednášky. Iné písomné formy

Genius loci. (Roz)hovory o Slovensku. Zost. Mikuláš Huba a Daniel Kollár. Foto Alan Hyža
 Bratislava, Dajama 2011. 1. vyd. 120 s. Viaz.

Súbor 19 profilových rozhovorov so slovenskými osobnosťami, ktoré knižne vyšli pri príležitosti 90. výročia vzniku časopisu Krásy Slovenska. Na otázky odpovedali: P. Breier, S. Štepka, Z. Homolová, M. Huba, Z. Kronerová, M. Geišberg, L. Olexa, P. Maráky, V. a M. Cipárovci, J. Nvota, F. Guldán, D. Pastířčák, I. Štúr, T. Hulík, A. Srholec, D. Dušek, P. Michalica, D. Hevier a P. Vilikovský

ISBN 978-80-8136-003-9

SATINSKÝ, Július
Expedície 1973-1982. Zost. Lucia Satinská
 Bratislava – Trnava, Vydavateľstvo Slovart – Edition Ryba 2011. 1. vyd. 163 s. Viaz.
 Výber z cestovných zápisov známeho humoristu (1941-2002). V šiestich kapitolách sú zachytené letné turistické výlety s anekdotami a originálnymi postrehami. Publikácia je nevšedná svojím stvárnením, grafickým aj tlačiarenským vyhotovením. Je sčasti replikou originálneho zápisníka autora, obsahuje jeho mapky, zoznamy vecí potrebných na cestu, fotografie a i.

ISBN 978-80-556-0490-9

ZIKMUND, Vladislav
Zamyslenia
 Trenčín, Vydavateľstvo F 2011. 1. vyd. 99 s. Brož.
 Úvahy, eseje, fragmenty, verše.

ISBN 978-80-88952-68-8

841 Literatúra faktu

SOLDÁN, Artúr
Odsúdení na špionáž
 Bratislava, Perfekt 2011. 1. vyd. 278 s. Viaz.
 Publikácia je zasväteným pohľadom do sveta špionov a niektorých konkrétnych afér minulého storočia, ako vražda Olofa Palmeho, prípad Viery Hložkovej či samovraždy Jána Masaryka. Kniha je ilustrovaná fotografiami a doplnená bohatou bibliografiou k téme.

ISBN 978-80-8046-559-9

86 Literatúra pre deti a mládež

BARČÍK, Martin
Baltazár Banán. Ilust. Katarína Adámková
 Žilina, BasetMedia 2011. 1. vyd. 50 s. Viaz.
 Rozprávkový debut autora nar. 1973 s farebnými ilustráciami ponúka veselé príhody Baltazára a jeho zvieracích kamarátov.

ISBN 978-80-970745-0-0

BODNÁROVÁ, Jana
Dievčatko z veže. Ilust. Juraj Martiška
 Bratislava, Perfekt 2011. 2. v Perfekte 1. vyd. 64 s. Viaz.
 Druhé vydanie krehkého príbehu o dievčatku Ajke.

ISBN 978-80-8046-560-5

BREZINA, Thomas C.
Brána času 3. Honba za pokladom pirátov. Z nem. orig. prel. Elena Stuppacherová . Ilust. Nora Nowatzkyová
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 120 s. Viaz.
 Tretie pokračovanie príbehov Jupitera, Vicky a Nika, ktorí na hrade Sokolia skala objavili možnosť cestovať v čase. Tentoraz sa dostali medzi pirátov. Pomocou čarovnej lupy môže čitateľ hľadať odpovede na otázky ukryté v texte.

ISBN 978-80-8089-529-7

BREZINA, Thomas C.
Brána času 4. Magický kameň Vikingov. Z nem. orig. prel. Elena Stuppacherová
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 120 s. Viaz.
 Štvrtá časť príbehov Jupiter, Vicky a Nick, v ktorej sa pri cestovaní v čase dostanú medzi Vikingov, skamaráčia sa s vikinským dievčaťom a odhalia zlodēja. Súčasťou knihy je čarovná lupa, ktorá

čitateľovi pomáha pri odpovediach na otázky v texte.

ISBN 978-80-8089-530-3

BREZINA, Thomas C.
Klub čarodejníč. Čary sa začínajú. Z nem. orig. prel. Agáta Chrenovská
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 120 s. Viaz.
 Prvá časť série s podtitulom Chalanom stále vstup zakázaný (predošlá séria Chalanom vstup zakázaný) o troch najlepších kamarátkach Emily, Cosime a Pim. Dievčatká dostanú neobyčajnú príležitosť starať sa zvieratká pána Lisandera, nájsu si novú kamarátku Tinku, naučia sa čarovať a založia si Dievčenský čarodejnický klub.

ISBN 978-80-8089-564-8

BREZINA, Thomas C.
Ostrá trojka. Magický kompas. Z nem. orig. prel. Agáta Chrenovská. Ilust. Marc Robitzky
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. s. Viaz.
 Druhé pokračovanie príbehov Čili, Pepperovi a Indigo, v ktorom sa postavlia na ochranu Olivera. Učiteľ ho šikanuje a vymieva sa z jeho nadváhy. Trojica pomocou čarovného kompasu a amuletu, ktoré získali kamaráti v prvej časti, pomôže Oliverovi a odhalí rafinovaného zlodēja. Ten chcel krádež naračiť na nevinných Oliverových rodičov.

ISBN 978-80-8089-533-4

BREZINA, Thomas C.
Ostrá trojka. Tajomné podzemie. Z nem. orig. prel. Agáta Chrenovská. Ilust. Marc Robitzky
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 176 s. Viaz.
 Druhé pokračovanie príbehov Čili, Pepperi a Indigo, v ktorom sa postavlia na ochranu Olivera. Učiteľ ho šikanuje a vymieva sa z jeho nadváhy. Trojica pomocou čarovného kompasu a amuletu, ktoré získali kamaráti v prvej časti, pomôže Oliverovi a odhalí rafinovaného zlodēja. Ten chcel krádež naračiť na nevinných Oliverových rodičov.

ISBN 978-80-8089-548-8

BREZINA, Thomas C.
Tigrí tím. Fantóm Benátok. Z nem. orig. prel. Katarína Šmidtová. Ilust. Caroline Kintzelová
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 128 s. Viaz.
 11. pokračovanie dobrodružných príhod detektívneho Tigrieho tímu (Bea, Luk a Patrik) o výlete do Benátok a čudnom gondolierovi. Nechyba priložená detektívna lupa.

ISBN 978-80-8089-546-4

BREZINA, Thomas C.
Tigrí tím. Záhada strašidelného domu. Z nem. orig. prel. Elena Stuppacherová
 Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2011. 1. vyd. 136 s. Edícia Tigrí tím. Viaz.
 12. príbeh trojice kamarátov Bey, Luka a Patrika, v ktorom riešia tajomstvo starej fotografie.

ISBN 978-80-8089-555-6

BUSHNELL, Candace
Denníky Carrie B. Z angl. orig. prel. Ivan Štefánek
 Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 398 s. Viaz.
 Denníkové zápisky z posledného ročníka na strednej škole sú zábavným čítaním o dospievaní v malom meste s hlavnou hrdinkou Carrie a jej kamarátkami od autorky knihy Sex v meste.

ISBN 978-80-556-0247-9

HEVIER, Daniel
Vianočná pošta. Ilust. Lucia Tallová
 Bratislava, TRIO Publishing 2011. 1. vyd. 54 s. Viaz.
 Veršovaný vianočný príbeh pre deti od nášho popredného básnika (nar. 1955) s farebnými ilustráciami a vloženou príručkou Timotey Vráblovej Čítanie s porozumením.

ISBN 978-80-89552-03-0

KOLLÁR, Jozef
Krajinka Bodliačikovo. Ilust. Peter Cpin
 Bratislava, Forza Music 2011. 1. vyd. s. Viaz.
 Interaktívna farebne ilustrovaná rozprávková knižka s hlavným hrdinom bodliačikom Pípim o priateľstve a ochote pomáhať od známeho autora nar. 1960 s nenásilnými výchovnými pointami. Súčasťou zábavných príhod sú úlohy, ale aj napr. návod na zhotovenie svetlonosa či prípravu kaše.

ISBN 978-80-89359-25-7

MASARYK, Miroslav
Boli sme frajeri. Ilust. Svetozár Mydlo
 Bratislava, Buvik 2011. 1. vyd. 144 s. Viaz.

Anotácie

Druhá kniha autora nar. 1951 o problémoch dospievania. Hoci sa príbeh neodohráva v súčasnosti, je aktuálny a najmä vtipný.

ISBN 978-80-8124-019-5

SIENKIEWICZ, Henryk
Púšťou a pralesom. Z poľ. orig. prel. Alexej Vojtášek
 Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2011. 3. vyd. vo VSSS 1. vyd. 272 s. Viaz.
 Dobrodružný príbeh chlapca a dievčaťa v africkej divočine koncom 19. storočia od nositeľa Nobelovej ceny (1846 -1916) plný napätia.

ISBN 978-80-8061-446-1

SMITH, Jenny
Príručka na použitie rodiča. Z angl. orig. prel. Daniela Marsinová
 Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 325 s. Brož.
 Denník trinásťročnej Katie, ktorá sa vyrovnáva s problémami dospievania, stratou milovaného otca, rieši svoje vzťahy na všetkých úrovniach. Vtipne a trefne nazerá na svet dospelákov.

ISBN 978-80-556-0302-5

ŽÁČEK, Jiří
Hrôzostrašné rozprávky. Z čes. orig. prel. Mária Hevierová. Ilust. Adolf Born
 Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 303 s. Viaz.
 Vo výbere európskych rozprávok s nádhernými farebnými ilustráciami sú okrem známych textov, ako Zlatovlaska alebo O dvanástich mesiačikoch aj menej známe litovské, írske či španielske. Hoci sú hrôzostrašné, majú ušľachtilé výchovné poslanie.

ISBN 978-80-556-0327-8

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

91 Zemepis. Turistika. Cestovanie

BARIČÁK, Pavel „Hirax“
Etiópia. Vysoká škola neočakávania. Foto Pavel „Hirax“ Baričák a Peter Groenendijk
 Martin, HlodoHlas Group 2011. 1 vyd. 203 s. Viaz.
 Originálny cestopis a cestovateľský den-

Adresár vydavateľstiev uvedených v rubrike Knihy v predaji

Akadémia umení v Banskej Bystrici, Jána Kollára 22, 974 01 Banská Bystrica, tel. 048/432 0522, fax 048/432 0520, e-mail: dekanatFVU@aku.sk, www.fvu.aku.sk
Album, Tokajčicka 2, 821 03 Bratislava, tel. 02/4333 1480
Artis Omnis, Kysucká cesta 9, 010 01 Žilina, tel. 041/5002036, fax 041/5002037, e-mail: ao@artisomnis.sk, www.artisomnis.sk
BasetMedia, Ústecká 1674/3 , 010 08 Žilina, tel. 0904 619 149 , e-mail: info@basetmedia.sk, www.basetmedia.sk
Buvik, P. O. Box 18, 814 99 Bratislava 1, tel. 02/5441 6092
Dajama, Lublanská 2, 831 02 Bratislava, tel. 02/44631702, fax 02/44631702, e-mail: info@dajama.sk, http://www.dajama.sk
Don Bosco, Miletičova 7, 821 08 Bratislava, tel. 02/555 722 26, fax 02/555 749 92, e-mail: donbosco@donbosco.sk
Edition Ryba, Abrahámska 378, 925 28 Pusté Úľany, tel. 0908 783 950, e-mail: daniel@editionryba.com
ESA, Majerníkova 40/1, 841 05 Bratislava
FANTÁZIA – Mgr. Ivan Alakša, P. Pázmaňa 5, 927 01 Šaľa, e-mail: vydavatelstvo@fantazia.sk
Forza Music, P.O.Box 5, 820 13 Bratislava 213, tel. 02/208 55 122, fax 02/208 55 102, e-mail: curny@forza.sk, music@forza.sk, www.forzashop.sk
HlodoHlas Group, Rumunskej armády 1/6, 036 01 Martin, tel.: 0905 / 55 03 03, e-mail: info@hladohlas.sk, www.hladohlas.sk
Ikar, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/ 49 104 307-308, fax 02/ 49 104 350, e-mail: ikar@ikarsk, www.ikarsk
Integrity Solutions, Mlynská 1, 040 01 Košice, e-mail: reichelova@integrity.sk, www.reichelova.sk
Iura Edition, Oravská 17, 821 09 Bratislava, tel. 02/ 5810 2018, fax 02/ 53 41 77 83, e-mail: office@iura.sk, www.iura.sk
Jesseniova lekárska fakulta UK, Záborského 2, 036 45 Martin, tel. 033/4133 305, fax 033/4136 332, www.jfmed.uniba.sk

ník hudobníka, cestovateľa a spisovateľa z roku 2009 je nevšedným a príznačným rozprávaním o Etiópii a jej obyvateľoch.

ISBN 978-80-89502-10-3

BELLA, Pavel
Jaskyne
 Bratislava, Dajama 2011. 1. vyd. 120 s. Edícia Prírodné krásy Slovenska. Brož.
 V poradí 11. publikácia edície je informačne nasýteným sprievodcom po slovenských klasiky a turisticky sprístupnených jaskyniach s farebnými fotografiami. Ponúka tak komplexný obraz o našom prírodnom dedičstve nielen turistom, ale aj záujemcom o hlbšie poznanie jaskýň. Súčasťou publikácie je slovník, zoznam volne prístupných jaskýň, zoznam jaskýň – národných prírodných pamiatok a bohatá bibliografia literatúry k téme.

ISBN 978-80-8136-000-8

PODOLÁKOVÁ, Lubica – VELIČKA, Jaroslav
Krásno nad Kysucou
 Čadca, Magma 2011. 1. vyd. Nestr. Viaz.
 Prechádzka mestom vo fotografiách.

ISBN 978-80-89172-25-2

ŠIMKOVIC, Michal – BELJAK, Ján – MALINIÁK, Pavol
Zvolenský Pustý hrad
 Zvolen, Mestský úrad 2011. 1. vyd. 42 s. Brož.
 Sprievodca po hrade.

ISBN 978-80-970737-7-0

921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie
 ŠEBO, Juraj
Slobodné 90. roky. Predslov Ivana Šebová. Doslov Rastó Piško
 Bratislava, Marenčin PT 2011. 1. vyd. 304 s. Viaz.
 Svojrážna „kronika“ prvého desaťročia po Nežnej revolúcii. Autor vydal aj Reálne 80. roky, Normálne 70. roky, Zlaté 60. roky, Budovateľské 50. roky.

ISBN 978-80-8114-076-1

94 Dejiny sveta. Dejiny Európy

CSORBA, László – FAZEKAS, Csaba –

HOLEC Roman – GERÖ, András – SWANSON, John – HANENBRINK, Paul A.
Rakúsko-Uhorsko. Habsburská ríša v rokoch 1867 – 1918. Z angl. orig. prel. Dagmar Sajtyová. Zost. Zsuzsa Gáspár
 Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011. 1. vyd. 272 s. Viaz.
 Bohato ilustrovaná reprezentačná publikácia od popredných historikov ponúka analytický obraz rodu Habsburgovcov, zložitost doby a monarchie, ktorej vládli, ako aj hospodárske, sociálne a kultúrne aspekty ich panovania. Kapitoly venované územiu a dejinám Slovenska napísal Roman Holec. Kniha obsahuje vyše 400 farebných fotografií, register a bohatú bibliografiu.

ISBN 978-80-556-0350-6

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

Lendak. Zost. J. Neupauer
 Lendak, Obecný úrad 2011. 352 s. Edícia 1. Viaz.
 Monografia obce.

ISBN 978-80-970258-7-8

992 Historické dokumenty. Archívy. Múzeá

LACKO, Martin – SABO, Ján
Žandár troch režimov
 Bratislava, Ústav pamäti národa 2011. 1. vyd. 334 s. Viaz.
 Gustáv Polčík a jeho služba v Prievidzi v r. 1942 – 1972.

ISBN 978-80-89335-44-2

Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi 1951 – 2011. Zost. Z. Krempaská
 Spišská Nová Ves, Spišské múzeum 2011. 1. vyd. 140 s. Viaz.
 Monografia k 60. výročiu vzniku múzea.

ISBN 978-80-85173-05-5

993 Rozličné fakty. Aktuality

Adresár poskytovateľov sociálnych služieb v okrese Nové Zámky – Komárno – Šaľa. Zost. Z. Pohánková, A. Kollárová, R. Cšíkós
 Nové Zámky-Komárno-Šaľa 2011. 1. vyd. 127 s. Brož.
 Prehľad druhov a foriem sociálnych služieb.

ISBN 978-80-970632-8-3

Šrobárov ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb, 059 81 Dolný Smokovec, tel. 052/4412 111, www.srobarovustav.sk
Timy Partners, Pražská 5, 811 04 Bratislava, tel. 02/524 953 31. e-mail: timy@stonline.sk
TRIO Publishing, Konventná 3, 811 03 Bratislava, tel. 02/5249 9783, e-mail: magdalena.trio@stonline.sk
Typopress, Pod Horou 8, 040 16 Košice, tel. 055/6853 134, fax 055/6853 134
Univerzita Mateja Bela, Národná 12 974 00 Banská Bystrica, tel. 048/4123 295, fax 048/4153 180
Ústav pamäti národa, Námestie slobody 6, 817 83 Bratislava 15, tel. 02/593 00 311, fax 02/593 00 391, e-mail: info@upn.gov.sk, www.upn.gov.sk
Vydavateľstvo Arkus, L. Svobodu 1359/10, 905 01 Senica, tel. 034/6574 868, e-mail: vydarkus@se.psg.sk, www.vydarkus.sk
Vydavateľstvo F, Pod Brezinou 84, 911 01 Trenčín, tel. 032/7440 972, fax 032/7440 972, e-mail: vydavatelstvof@post.sk, www.vydavatelstvo-f.sk
Vydavateľstvo Fragment, Kominárska 2, 831 04 Bratislava 3, tel. 02/5023 4583, fax 02/5557 3151, e-mail: fragment@fragment.sk, www.fragment.sk
Vydavateľstvo Maticy slovenskej, Mudroňova 1, 036 52 Martin, tel. 043/4220 692, fax 043/4307 243, e-mail: vms@vydavatel.sk, www.vydavatel.sk
Vydavateľstvo Slovart, Poštový priečinok 70, Bojnická 10, 830 00 Bratislava 3, tel. 02/4920 1800, fax 02/4920 1899, e-mail: pobox@slovar.sk, www.slovar.sk
Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Laurinská 2, 814 99 Bratislava, tel. 02/5443 2671, fax 02/5443 2671, e-mail: vsss@vsss.sk, www.vsss.sk
Vydavateľstvo Tatran, Klariská 16, 815 82 Bratislava, tel. 02/5443 5777, 02/5443 5849, e-mail: info@slovtatran.sk, www.slovtatran.sk
Združenie informačných a poradenských centier mladých v SR, Tenisová 25, 971 01 Prievidza, e-mail: info@ZIPCeM.sk, www.ZIPCeM.sk

Prekladová literatúra

Pulz Vyšehradskej štvorky (Almanach 2011)

Bratislava, K K Bagala a literarnyklub.sk 2011

Almanach *Pulz Vyšehradskej štvorky* predstavuje šestnástich autorov maďarskej, poľskej, českej a slovenskej národnosti, ktorí sa predstavili na festivale Pohoda 2011 v rámci medzinárodného literárneho projektu Pulz a v októbri aj na Literárnom cirkuse v Bratislave.

Medzi textami nájdeme aj improvizácie či texty zo slam poetry. Preto treba brať občas s rezervou ich „umeleckú“ hodnotu. Niektoré básne si doslova vyžadujú adresáta so

silným žalúdkom plným kyseliny s empatickou percepciou absorbujúcou veľké dávky vulgarizmu a paródii so sexuálnym podtónom. Absencia intelektuálnej hĺbky sa v týchto textoch vyvažuje prítomnosťou humoru. Závan hĺbavej poézie prinášajú básne, kde sa nám spriezračuje autorovo svedomie (Roman Boryczko – Papierové krídla, Hviezdy, Zatváram oči, Za mrežkami). Cítíme autorovu bezmocnosť, bolesť, ale aj skrytý útok. Prihovára sa ľuďom nevšímajúcim, nevnímajúcim, ktorí napriek svojej prítomnosti dávajú autorovi pocítiť trpkú chuť samoty. Ďalší typ básní vyskytujúci sa v Almanachu sme nazvali poéziou mesta a námestia. Ide o civilnenie pocitov cez obrazy koľajníc, električiek a zaľudnených miest, ktoré majú vlastné trendy v stravovaní, obliekaní a žití inak prázdnych životov (Márton Falusi – Posledná šesťdesiatjednotka, Ola Stawinska – Magde, Nikomu). Poézia nás má očariť, upokojiť či šokovať. Ak ju čítame s radosťou či s pohoršením, ich autori si zaslúžia, aby sme ocenili a vnímali ich osobitú, nezvyčajnú, zato však originálnu črtu. Nápadití a rozmanití sú aj autori prozaických textov almanachu. Nachádzame tu subjektívne zápisky plné fantázie zvyrazňujúce kreatívneho ducha autora (Jakub Kornhauser – Čoraz menej času, Jeden kôň). Prozaické texty okrem iných dopĺňa aj dojímavý príbeh s trpkou pointou odhaľujúcou ľudské charaktere, v ktorých sa zrkadlí naša doba. Je to príbeh túžby, splnených snov, sklamaní, vytriezvenia, ľudskej márnosti a ľudského odcudzenia (Margit Garažszi – V autobuse).

Z almanachu vyviera hlas mladšej generácie požívajúcej doteraz zaužívaný dogmy. Texty pôsobia ako malé manifesty odhaľujúce skazenosť sveta, ale aj vlastného vnútra. Sú to sebavyjadrujúce portréty ranených, nespokojných a rebelujúcich či miestami len neustále hlbujúcich ľudských duší. Pulz srdca každého z autorov sa zrkadlí v ich dielach, či už ide o vulgárnu recesiu, hlbavú reflexiu či uštipacnú kritiku spoločnosti, cítíme pulz nového života, novej poézie, novej prózy, ako aj reakcií nových čitateľov v podobe priaznivých či nepriaznivých ohlasov.

Alexandra Pechová

Jan Wolkers: Turecký med

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2011

Preklad Adam Bžoch

Rozprávačom Wolkersovho románu z konca 60. rokov 20. storočia je hlavný protagonista Eric. Kniha je rozdelená do menších epizodických rozprávání, ktoré viacerou chronologicky nasledujú za sebou, samo rozprávanie má však retrospektívny charakter a vypovedá o vzťahu Erica a Olgy.

Ich spoločný život je naplnený vášnivou, inakosťou i závislosťou. Wolkersov prístup v románe má podobu otvorenej výpovede o každodenných sexuálnych zážit-

koch. Priame opisy pohlavného aktu od predohry až po vyvrcholenie a zobrazovanie Olgy ako sexuálneho fetiša sú zasadené do typického príbehu lásky. Eric je Olgou posadnutý, miluje ju, miluje každú časť jej tela, čo sa navonok prejavuje aj v jeho umeleckej tvorbe – sochy žien držiacich dieťa a mačku. Olga je živočišna, chce sa páčiť, chce byť obdivovaná a milovaná. K rozpadu vzťahu prispeli viaceré stereotypné príčiny. Dobré situovaná rodina, presnejšie Olgina chamtivá matka je proti láske jej dcéry s chudobným sochárom. Ďalším rušivým prvkom je sama rola matky. Olga má strach z materstva, jej mama prišla kvôli rakovine o prsník a malej dcérke vtedy povedala, že jej ho „vycmúľala“ ako dojča.

Navyše Olgina matka je vypočítavá. Pracovala ako zdravotná sestra a vydala sa za svojho pacienta, čím nadobudla celkom slušný majetok a neskôr i vdovský dôchodok. Povrchnosťou a vypočítavosťou sa snaží nakaziť aj dcéru. Olgin vzťah k matke je ambivalentný. Na jednej strane ju označuje ako bosorku, na strane druhej ju bráni a vníma ju ako útočisko, ochranu. Vplyv matky a Olgin záujem o iných mužov vedú k rozpadu manželstva s Ericom. Osud Olgy sa ďalej vyvíja v nespočetných momentkách krátkodobého šťastia v dvoch nevydarených manželstvách, zdravotných problémoch a vrcholí osobnostným i morálnym úpadkom. Ericov prístup k vyrovnávaniu sa so stále prítomnou minulosťou nie je napodiv ničím neočakávaným – na Olgu sa snaží zabudnúť za radodajnej pomoci početných náhodných známostí.

Zlom príbehu nastáva, keď sa Olga po istom čase, zničená po dvoch manželstvách, vracia domov a zisťuje, že má nádor na mozgu...

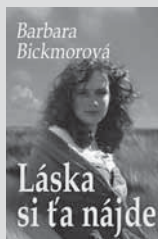
Wolkersov román vzbudil u mnohých domácich čitateľov morálne pohoršenie práve pre jeho priamosť v opisovaní intímneho prežívania lásky, i napriek tomu však patrí ku kultovým dielam nizozemskej literatúry. Otvorená sponď o partnerskom živote je pokusom o vyznanie lásky úprimnej, svojskej, protirečivej i nepochopenej.

Terézia Benejová

Barbara Bickmorová: Láska si ťa nájde

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2011

Preklad Melita Albrechtová

Romantický aj drsný príbeh z čias osídľovania Austrálie o veľkej húževnatosti a láske si získal srdcia čitateľov a predošlé slovenské vydanie je beznádejne vypredané. Ak patríte medzi tých, čo knižku márne zháňali, skúste šťastie a pošlite do 6. 12. kupón vydavateľstva Slovenský spisovateľ zo strany 11, aby sme vás mohli zaradiť do zberovania o nové vydanie osudov odvážnej Halie, ktorá sa vydala do neznáma na cestu za slnkom a cez všetky prekážky a nešťastia si dokázala vybudovať nový domov.

Daniel Wallace: Veľká ryba

Bratislava, Artforum 2011. Preklad Miroslava a Ján Gavurovci

Čas odchádzania je jeden z najťažších. Na pomedzí života a smrti možno v ľudskom vnútri nahmetať množstvo pocitov, ktoré sa snažia intuitívne rekonštruovať zmysel vecí minulých a obrúsiť ostré hrany tam, kde sa to ešte dá. K nevyhnutnému rozjímaniu nad všetkým, čo už nikdy nebude inak, pristupuje po čase akt rozľúčky – dialógu s tými, ktorí prežijú a zachovajú spomienky. V „rozhovoroch pred koncom“ sa mnohí odkláňajú od jednoznačnosti slov a načierajú do útrov pamäti, hľadajúc rozhrátenie a odpustenie. A snáď príliš neprekvapí, že práve pamäť je (v zlomových chvíľach) prekvapujúco tvárna – pravdu spochybňuje mýtom, realitu prikrášľuje snom, aby príliš nebolela. A práve o bezvýznamnosti pravdy a liečivej sile odpustenia rozpráva román *Veľká ryba*.

Nie je ťažké uhádnuť, prečo hlavný hrdina komunikuje s umierajúcim otcom z bezpečnej vzdialenosti rozprávkového sveta. Wallace si veľmi dobre uvedomuje autentickú živost detských predstáv, vkladajúcich do skladačky reálneho sveta práve tie dieliky, ktoré v nej chýbajú najviac. V snahe zachovať naivnú úprimnosť detského myslenia sa autor v dominantnom dejovom pláne textu od reality od začiatku distancuje a dômyselne vytvára jej fantazijnú alternatívu: priestor odvážnych činov, v ktorom, ak naozaj veľmi chcete, môžete za jeden deň skrotiť obra, aj zachrániť bezbranné dievčatko pred krvičným psom. Hodnotový kódex autorovho rozprávkového sveta zodpovedá altruistickej morálke, akcentujúcej dobro ako základný činiteľ medziľudských vzťahov. Jeho hlavným vykonávateľom je otec hlavného hrdinu: z detskej perspektívy ho rozprávač vykresľuje takmer ako mytologického hrdinu so všetkými zodpovedajúcimi pozitívnymi atribútmi. Nie náhodou sa pri Wallaceových autorových inšpiráciách spomína antická mytológia, vyzdvihujúca koncept človeka obdarovaného deistickými schopnosťami. Aj pre Edwarda Blooma (najmä v retrospektíve synovských spomienok) je každá prekážka iba potenciál-

nou, neohroziteľnosťou, šlachetnosťou a šarmom (nehovoriac už o vrodených nadprirodzených schopnostiach) pôsobí podmaňujúco na celý svoj životný priestor a stáva

sa prakticky jeho živým symbolom. O svojich ohromujúcich zážitkoch navyše rád a farbisto rozpráva. Práve motív spontánneho rozprávačstva poukazuje na generačný kolobeh odovzdávania príbehov asi najlepšie vystihuje tradičialistické prostredie amerického Juhu, v ktorom sa román odohráva. Naratívna vzťahová otca a syna je navyše vyjadrená aj kompozične – text je súborom kratučkých uzavretých epizód, ktorých spoločným činiteľom je práve otec hlavného hrdinu. Smutným kontrastom chlácholivých detských predstáv je realita, do ktorej autor nazrie iba občas, a akoby zbook: ukazuje muža zlomeného chorobou rozplynutými snami, celoživotne uhýbajúceho pred dospelosťou kamsi za horizont mystifikácií a výmyslov, ktoré v realite pôsobia alibisticky a infantilne. Wallace však nevynáša nad jeho osudom príkre hodnotiace súdy, necháva na čitateľovi, s ktorým z dvoch rozprávaných príbehov sa dokáže lepšie stotožniť. Akoby tušil, že čas nakoniec aj tak všetky chyby zahľadá.

Lenka Szentesiová

Artforum vydalo aj **Knižný výber. Chateau.** Ponúka ukážku z 22 slovenských a prekladových kníh vydaných v Artfore za posledný rok s portrétmi a biografiou autorov aj prekladateľov a krátkou charakteristikou diela. Nájdete v ňom aj ukážku z *Veľkej ryby*. Stojí 1 euro a jeho kúpou získate okrem prehľadu aj výhodné zľavy v kníhkupectvách Artforum. Pri prvej knihe je to 10 percent, druhej 20, tretej 30 štvrté 40 a piatej až 50 percent. Zľavu môžete využívať do 31. decembra 2011.

Ken Follett: Na veky vekov, Bratislava, Tatran 2011. Preklad Ján Kamenistý

Po úspešnom megarománe *Piliere zeme* britský prozaik Ken Follett voľne nadviazal na niť svojho triumfálneho rozprávania, avšak s odstupom približne stopäťdesiat rokov.

Kým prvý román sa všakovako zvrátil okolo stavby katedrály a rodiny Toma Staviteľa, tentoraz Follett pozmenil epickú štruktúru a rozpovedal príbehy štyroch hrdinov, ktorých v detstve spojila na chvíľu náhoda. Zámerne sú niektoré z nich potomkami Toma Staviteľa – Buildera alebo príbuzensky i osudovo spriahnutej šľachty zo Shiringu. Už to nie je jedno lineárne zberné riečište napájané potôčkmi, bystrinami, jarkami a riekami rôznej sily a rýchlosti, už je to hustá sieť kanálov medzi štyrmi samostatnými riekami. Autor využil skúsenosti z písania trilerov. Prekvapujúcich zvrátov, vždy na poslednú chvíľu pred dosiahnutím očistnej katarzie, je v živote ústredných protagonistov toľko, že by vystačili na celú mestskú aglomeráciu, takže nikto sa pri „vekovitom“ literárnom opuse nudíť nebude. Časový rámec storočnej vojny a cyklické morové rany umožnili Follettovi vo vhodnom okamihu „zbaviť“ sa protagonistov, ktorí už svoj dejotvorný potenciál vyčerpali, nahradiť ich inými typmi, občas ešte expresívnejšími, aby sa špirály vzostupov a pádov krútili čoraz rýchlejšie a dramatickejšie.

Claris, Gwenda, Merthin a Ralph pochádzajú z rozličných sociálnych prostredí alebo ich vzájomná, hoci nie vždy cieľená, interakcia odstredivou silou vrhá do iných spoločenských skupín. Príbeh múdrej a po samostatnosti túžiacej Claris má v sebe nainfikované zneniako z osudu nášho známeho lekára Jána Jesenia, Gwendin príbeh by sa v mužskom pendante mohol priblížiť k Hronského Jozefovi

Makovi. Obom však chýba pokora. Kým Claris zo svojho presvedčenia obetuje vlastné šťastie za prosperitu a ochranu mesta, Gwenda bojuje proti všetkým za blaho svojej rodiny. Bojovnosť za zdar podľa svojich predstáv sú tiež podstatnou črtou charakterov bratov Merthina a Ralpa, ich predstavy o svojom postavení vo svete sú však diametrálne odlišné. V záverečnom vyznení románu vyhráva neďôveru a strach zdolávajúca láska a práca venovaná celku a v relatívne pokojnom prístave zakotvia aj tí, ktorí z onoho celku milovali aspoň svojich najbližších. Iný osud v postupne finalizujúcom a strhujúcom závere postretne vyznávačov sebalásky, sebastrednosti a sebeckosti. Spravidla odplata ako zavŕšenie životných pútí sa má, podľa autorského vyznenia, diať na veky vekov. Follett necháva hriechy v mene lásky k bližnému svojmu odpustené, ako sa to deje najmä v interakcii protagonistov kingsbridgeského opátstva a mestskej komunity. Zbožnosť sa nemeria počtom modlitieb, ale skutkov.

Na veky vekov má znaky súčasného dobrého románu a málokto bude lutovať čas strávený jeho čítaním. Napínavosť nestráca na sile. Tajomný tieň hľadanej, a predsa schovaného listu, kvôli ktorému sa už v prvých kapitolách diela vraždí, sa počas plynutia času niekoľkokrát pripomenie, niekedy až s fatálnymi následkami, aby sa nakoniec rozplynul v historicky ostrúhanom zbežvymnemení. Dejiny nepíšu len králi a vládatelia, ale najmä ľudia hľadajúci a podporujúci lásku, pokrok a zmeny smerujúce ku krajšiemu, spokojnejšiemu životu. Tak to je a zostane na veky vekov.

Luboš Svetoň

Jo Nesbø: Headhunters – Lovci mozgov. Bratislava, Ikar 2011

Preklad Jozef Zelizňák

Jo Nesbø sa slovenským čitateľom predstavil ako autor skvelých kriminálov s nezameniteľným detektívom Harrym Holom. V *Headhunters* však jeho postava absentuje a uvoľňuje cestu mužovi, ktorý má od policajnej práce na míle ďaleko. O to viac mu držíte palce, keď sa snaží ostať nažive a navyše zvíťaziť nad protivníkom.

Roger Brown pracuje ako lovec mozgov. Nehľadajte za tým nič mystické, ani krvavé. Ide o profesiu vyhľadávачa tých najlepších kandidátov na lukratívne „flekty“. Lovec mozgov dokonale pozná reč tela a na základe niekoľkomínútového rozhovoru vás celého prečíta. Rogerove schopnosti sa ukážu ako neoceniteľný spojenec, keď sa vďaka manželke Diane zoznámi s Clasom Grevem. Sympatický Holanďan sa perfektne hodí na pozíciu, ktorú by Roger rád obsadil. Snaha spoznať ho je motivovaná aj tým, že vie, že Greve vlastní Rubensov stratený obraz. Roger sa totiž venuje aj krádežiam umeleckých diel. Lenže sa zdá, že Greve má vlastné nekalé úmysly, v ktorých je Roger obyčajným pešakom. A ako do všetkého zapadá Diana a Rogerova niekdajšia milienka? Roger postupne zisťuje, že nič nie je

ako predtým a bude mať veru čo robiť, aby sa vymotal z kľbka lží, zrady a všade striehnuceho nebezpečenstva.

Na novinku od nórskeho autora Nesbøa som sa veľmi tešil. Trochu ma mrzelo, že nejde o pokračovanie prípadov starého dobrého Harryho, ale napokon som bol rád. Po počiatočnom dôkladnom zoznamení sa s hlavnou postavou a jej pracovným zameraním začína dej parádne odsýpať a udeje sa toho pozeňhane. Ak máte radi dynamiku bez zbytočných omáček, opisov a odbočiek, *Headhunters* sú pre vás to pravé. Nebojte sa skočiť na návnady, ktoré autor ponúka. Pri jednom nečakanom zvrate som sa čudoval, ako mi to mohol autor spraviť – mne, čo som jemu hrdinovi tak veril a držal mu palce a ticho ho podporoval? Ale napokon ma presvedčil akurát o tom, že vo svojom žánri patrí medzi špičku a dobre vie, ako sa pohrať s citmi i pozornosťou svojich čitateľov.

Severské kriminálky nepochybne zažívajú svoje najlepšie obdobie a ja sa rozhodne rád zveziem na ich vlne. A dúfam, že aj vy, bola by škoda ju prepáť.

Marek Zákopčan

Prestať idealizovať, zamlčovať a prehliadať

Hovorí česká ilustrátorka a autorka kníh Renáta FUČÍKOVÁ

Renáta Fučíková (1964) vyštudovala ilustráciu a užitú grafiku na Vysoké škole umeleckopriemyselnej v Prahe, venuje sa ilustráciám kníh pre deti, časopisov a učebníc. Za svoju ilustrátorskú tvorbu získala viacero ocenení, je nominovaná na prestížnu medzinárodnú cenu Astrid Lindgren Memorial Award (cena je prezývaná „malá Nobelovka“). Je zapísaná do Čestnej listiny IBBY (pri UNESCO) za knihu *Vyprávění ze Starého zákona* (1998).

Počas BIB 2011 prezentovala svoju veľkú ilustrovanú *Históriu Európy. Putovanie v obrazoch*, ktorá vyšla vo vydavateľstve Práh súčasne po slovensky (v preklade Jozefa Lenharta) a po česky.

• **Vydali ste sa náročnou cestou priblíženia histórie mládeži už v ilustrovaných knihách najskôr o významných osobnostiach českých dejín o T. G. Masarykovi a J. A. Komenském. Mohli by ste priblížiť túto cestu od ilustrácií k autorstvu celej knihy s vlastnými textami?**

– Vždy som mala blízko tak k výtvarnému umeniu, ako aj k histórii. Pochádzam z výtvarníckej rodiny, moja babička, mama aj sestra boli a sú výtvarníčky – maliarka, sochárka a dizajnérka. A môj starý otec bol historik, viedol husitské múzeum v Táboře. Začala som čítať knihy ešte predtým, ako som chodila do školy. A veľmi skoro to boli knihy povestí, legend a historických príbehov. To všetko vo mne zanechalo stopy. Rovnako aj stredoškolské vzdelanie na prestížnom gymnáziu. Bolo len otázkou času, kedy spojím svoju odbornú vysokoškolskú prípravu na VŠUP v Prahe s tým, čo ma odjakživa zaujímal. A navyše si uvedomujem, že dnešné deti sa učia niektoré predmety v škole tak akosi bezobsažne, suchopárne a nudne. Nielen v Česku, tuším, že podobné je to aj na Slovensku. Že by pozostatok rakúsko-uhorského školstva a neskoršej tušej totality? Ktovie?

• **Ako vznikol nápad ilustrovanej Histórie Európy?**

– Tá myšlienka vznikla práve zo spomínanej nespokojnosti s výučbou na nižšom stupni základnej školy. S nevoľou som sledovala, čo sa môj syn musel učiť a čo mu, naopak, nenapra-

viteľne unikalo. A tak sa zrodil nápad vytvoriť knihu, ktorá bude doplnkom učebníc. Knihu, ktorá zaujme deti od deviatich-desiatic rokov a staršie, ale ponúkne zaujímavé fakty a súvislosti aj dospelým čitateľom. Také čítanie pre celú rodinu. Obohatené o farebnú reč symbolov a ilustrácií...

• **Ktorá etapa tvorby tejto publikácie bola najťažšia?**

– Najťažší bol súboj s časom. Práca na knihe trvala celé tri roky. Kdesi uprostred celého procesu nastalo úplne obdobie schizofrenie: dokončovala som finálnu podobu textov napríklad raného novoveku, ale na pracovnom stojane som mala napanutý papier s rozkreslenou ilustráciou raného stredoveku. A bolo treba pracovať na oboch zároveň, inak by kniha nevyšla včas.

• **Do ilustrovaných dejín Európy sa vám podarilo zoradiť život na našom kontinente od staršej doby kamennej až po rok 2011. Ako ste sa vyrovnávali s jednotlivými kapitolami, čomu ste pripisovali najväčší dôraz?**

– Rozdelenie do 70 kapitol vzniklo na samom začiatku. To bola kostra, ktorú bolo treba obaliť mäsom živého rozprávania. Nechcela som alibisticky uzavrieť knihu na konci druhej svetovej vojny alebo v roku 1989. Posledný dátum je preto naozaj rok 2011. Ďalším zámerom, ktorý sa azda podarilo naplniť, je pohnúť strnulou školskou predstavou o dejinách: že ich tvorili iba vojnové udalosti, revolúcie, nájazdy, prevraty – takpovediac „mužské dejiny“. Chcela som sa venovať čo najvýraznejšiemu kultúrnemu pozadiu a podhubiu dejín – náboženstvu, umeniu, filozofii, móde, vede, príbehom všedného dňa. Takisto postaveniu žien a detí. Prestať idealizovať, prestať zamlčovať a prehliadať.

• **Aká bola spolupráca s vydavateľstvom Práh, ako ste spokojná so slovenským vydaním svojej knižky?**

– Vydavateľstvo prejavilo nevidanú odvah. V súčasnosti je takýto nákladný pokus o celkom pôvodnú stredo-európsku encyklopédiu dejín veľkým krokom do neznáma. Navyše v emocionálne a výtvarne nezvyčajnej a výraznej podobe. Dúfam, že táto odvaďa bude odmenená, že si čitatelia nájdu cestu k našej knihe.

Preklad Jozefa Lenharta je nádherný. Dodržal a rozviedol do štvnatej podoby pôvodný literárny zámer. Lahodná slovenčina z jeho prekladu rezonuje medzi ilustráciami ako ušľachtilá melódia. Touto cestou mu chcem poďakovať.

Renáta Fučíková: História Európy. Putovanie v obrazoch. Praha, Práh 2011

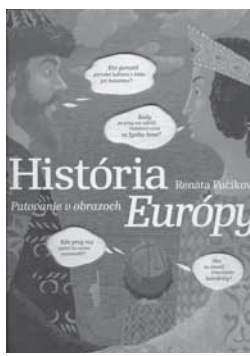
Titul knihy presne vystihuje jej obsah, dokonca aj jej formu, len zamlčuje, že ak chceme putovať v obrazoch a nepobľúdiť, musíme rozumieť symbolom. Teda obrazy tu nie sú len ilustrácie, ale predovšetkým metafory, a to vyjadrené výtvarným jazykom. Autorka však nestavia na symbolike zrozumiteľnej len vyvoleným, naopak, jej obrazový jazyk je určený práve tým, ktorí sa vedia pozeráť na veci okolo seba nezaťaženým pohľadom: nezaťaženým množstvom faktov a údajov, vžitými názormi, spoločenskými schémami a najmä učebnicovým polopatizmom. Takže, konkrétne aké obrazové putovanie dejinami Európy nám knižka ponúka? Autorka rozčlenila históriu nášho kontinentu do 70 kapitol, každá má svoju typickú symbolickú farbu (uhádli by ste, v akých tónoch sa nesie napríklad kapitola približujúca obdobie vlády kráľovnej Viktórie 1837 – 1901 nazvaná Rýchlejšie, vyššie, silnejšie?). Červená neznamena len krviprelievania, ale aj rozmach, úspech, životaschopnosť... Čierna sa však svojej temnote a symboliky smútku a beznádeje nezbaží, a tak sprevádza kapitoly Čierna smrť o prvej veľkej morovej nákaze 1347 – 1352, ako aj kapitoly venované najničivejším vojnám na našom kontinente. Na paletu dejinných kapitol nechýbajú žiarivé tóny žltej, oranžovej, zemitej okrovej, chladnej modrej a nádej sľubujúcej belasej. Na takto farebne vymedzenom pozadí sa odohrávajú konkrétne udalosti. Tie autorka zaludňuje predstaviteľmi všetkých súdobých

vrstiev – najčastejšie zoradených do vrstiev obrazu. Aj takto ilustrácie zdôrazňujú spleť problémov v istých etapách, zložitých spoločenských a duchovných pomery. Porozumieť reči obrazov pomáhajú krátke texty vkladané do bublín na spôsob komiksu, ktoré vyjadrujú názory predstaviteľov doby a určitej vrstvy, čitateľ si ich zároveň pomocou týchto výrokov identifikuje.

Počas bratislavskej prezentácie tejto knižky, ktorá je uceleným, premysleným a umeleckým artefaktom v každom zmysle, autorkinu metódu výkladu dejín prirodne prekladateľ jej krátkych textov do slovenčiny Jozef Lenhart k Biblii pauperum. Presne vystihol spôsob symbolického zobrazovania jednotlivých udalostí, ale predovšetkým určenie tejto knižky. Ak stredoveké nástenné maľby biblických výjavov slúžili najširším vrstvám obyvateľov, teda negramotným, tak aj Putovanie v obrazoch po histórii Európy je určené tým najširším

vrstvám čitateľov, ktorí síce v zmysle stredovekého vnímania sú gramotní, ale pre množstvo informácií dostupných na kliknutie počítačovej myši strácajú v nich orientáciu a stávajú sa druhotne negramotní. Jednoduché krátke texty a metaforickosť obrazov každého čitateľa celkom prirodzene vtiahne do deja a nenápadne ho prinúti odhaliť symboliku jednotlivých detailov, a to si už vyžaduje náročnejší prístup ako putovanie po symboloch z knižiek Dana Brauna.

Marta Bábiková

3-krát Pavol Rankov (a nie dosť!...)

Po maďarčine a češtine sú medzi čitateľmi ďalšie dve zahraničné vydania úspešného románu Pavla Rankova *Stalo sa prvého septembra (alebo inokedy)*. Román zaujal prekladateľku Mariu Vuksanovič Kursor a na chorvátsky čitateľský trh ju uviedlo pod názvom *Dogodilo se prvoga rujna (i ne samo tada)* záhrebské vydavateľstvo Disput. V tíráži vydavateľ uviedol i mesiac vydania, netradične, ale možno symbolicky, september (rujan) 2011.

V Sýrii vyšla kniha v arabčine zásluhou skúseného slovakistu Dr. Ghiasa Mousliho, tentoraz vo vydavateľstve Dar Al Hiwar. Všetky letopočty z obdobia 1938 – 1968, ktoré Pavol Rankov v románe uvádza, sú písané po arabsky, teda len tie vieme prečítať aj my, ostatný

text nechávame na arabského čitateľa. Aj Rankovove poviedky sú vyhľadávané prekladateľmi-slovakistami: vyšli už po maďarsky, arabsky, bulharsky, v antológiách po švédsky, nemecky, bielorusky). Najnovšie poľské vydanie súboru poviedok *Bratysława jest mala* obsahuje 18 poviedok zo zbierok *S odstupom času*, *V tesnej blízkosti*, *My i oni/ Oni i my* a prekladateľ Tomasz Grabinski, ktorý niekoľko rokov pôsobil na Slovensku, ich doplnil o dosiaľ knižne nepublikovaný poviedku s dlhým názvom *Tritisícsmestopäťdesiatšesť korún slovenských alebo Bratislava je malá*. Knihu vydalo v ročlavske vydavateľstvo ATUT a jeho ďalším titulom bude *Kiwader Víta Staviarskeho*. Všetky knihy vyšli s podporou Komisie SLOLIA Literárneho informačného centra.

–pán–

ZO SVETA KNÍH

56. belehradský knižný veľtrh

Druhý najväčší knižný veľtrh v Európe (po Frankfurtskom) sa tradične koná v hlavnom meste Srbska. Tento rok (23. – 30. októbra) prilákal 148 578 platiacich návštevníkov, asi 800 srbských a zahraničných vystavovateľov. Čestným hosťom nebola krajina, ale jazyk – portugalcina. Pod sloganom *Jeden jazyk – mnoho kultúr* sa predstavili vydavateľia z ôsmich krajín, kde sa hovorí po portugalsky, a okrem nich knižní tvorcovia z Nemecka, Francúzska, Rakúska, Holandska, Španielska, Izraelu, Iránu, Japonska, Číny, Ruska, Bieloruska, Česka a piatich krajín bývalej Juhooslávie. Po minuloročnej účasti Slovenska bolo sklamaním nielen pre šesťdesiatšesťkomunitu Slovákov v Srbsku, ale aj ostatných návštevníkov, že naši vydavateľia v tomto roku do Belehradu neprišli.

Veľtrh sa niesol v znamení jubilej Ivu Andrića (sto rokov od publikovania pr-

vej básne a 50 rokov od udelenia Nobelovej ceny). Z bohatej ponuky programov bolo ťažké si vybrať, len za jeden deň sa uskutočnilo 48 rôznych akcií. Najväčší záujem prejavili návštevníci o nové vydania srbských vydavateľov. Prvé srbské vydanie kompletného prekladu Svätého písma označil patriarcha Srbskej pravoslávnej cirkvi Irinej za veľký kultúrny čin. Za vydavateľský čin roka však vyhlásili na veľtrhu *Komixy, ktoré sme milovali* (vyd. Omnibus), za najlepšiu knihu pre deti zbierku poviedok Igora Kolarova, za najlepšie vydavateľstvo Fabriku kníh z Belehradu. Rady čitateľov boli dlhé najmä tam, kde ich podpisovali Dobrica Ćosić a Svetislav Basara a Tracy Chevalierová. Záujem o túto autorku v Srbsku vzrástol so správami, že jej román *Dáma s perlovou náušnicou* bude oedlho sfilmovaný.

Miroslav Demák

Biela levitácia

V slovinskom vydavateľstve KUD Apokalipsa v koprodukcii s Gruppo 85 Trieste nedávno vyšla dvojazyčná slovinsko-talianska antológia „literárnych čítaní v Terste“ *Belo lebdjenje med nama / Bianco levitare tra noi due*. Eďične ju pripravil básnik, filozof a vydavateľ Primož Repar z príspevkov, ktoré zazneli na autorských čítaniach v rokoch 2005 – 2011 v rámci medzinárodného projektu „Časopis v časopise“. Antológia ponúka ukážky z tvorby štyridsiatich autorov z trinástich krajín Európy, zo slovenských básnikov sú v nej zastúpení Miroslav Brück, Karol Chmel, Erik Jakub Groch, Valerij Kupka, Peter Šulej a poetka Stanislava Chrobáková Repar. Väčšinu textov zo slovinčiny do taliančiny preložila Jolka Milič. Ambíciou organizátorov projektu je literárnu

tvorbou upozorniť na stredo-európskeho ducha Terstu, oživiť povedomie a atmosféru multikultúrnosti, posilniť kultúrny výmenu nielen medzi slovinskými a talianskymi autormi, ale aj medzi stredo- a juho-európskymi krajinami. Čítania sa tradične konali v Slovinskom stáлом divadle v Terste, tento rok sa presunuli do známej kaviarne San Marco s dlhou a bohatou literárnou tradíciou a stali sa sprievodnými podujatiami menšieho časopiseckého a knižného veľtrhu (v spolupráci s talianskym partnerom). Zo Slovenska sa na ňom predstavili vydavateľstvá KK Bagala, knižnýklub.sk, Drewo a srd či Ars Poetica z Bratislavy a – v neprítomnosti šéfredaktora – aj Vydavateľstvo Michala Vaška z Prešova.

–rep–

Kniha nádeje a optimizmu

Ako nadšena e-knží ma potešilo elektronické vydanie posledných štyroch kníh môjho obľúbeného autora Zdeňka Hanku, vyšli v septembri 2011. V čítačke sa najradšej vraciam k *Partiture pro srdce*. Hlavný hrdina David Říha je úspešný kardiochirurg, vlastní súkromnú kliniku, hrá v jazzovej kapele a žije usporiadaný rodinný život. Ako sa však hovorí, úspech sa neodpúšťa, a tak po

sérii vyhrážok doktor Říha začne konať a s rodinou odchádza za oceán. Predstavy o živote za oceánom sú lákavé, avšak skreslené a Řihovci sa boria s problémami. Cesta je boľavá, ale David zdarne prekonáva prekážky, pričom najväčšou motiváciou je preňho rodina. Teším sa, že takéto knihy o živote, pokore a kráse ľudského srdca sa ešte vydávajú a dokonca sú prístupné.

–paš–

Škandalózne modlitby

S nemeckou autorkou Charlotte Rocheovou, ktorá sa síce narodila v Anglicku, ale od ôsmich rokov žije v Nemecku, je teda dvojazyčná, sa naši čitatelia už mohli zoznámiť z prekladu jej pikantného románu *Vlhké miesta* (Tatran 2010). Svoju povest škandalózne autorky potvrdila aj novinkou *Schoßgebete* (Modlitby lona), ktorá sa ihneď dostala na najvyššie priečky bestsellerov. Opisuje v nej rodinný život z uhla,

z akého sa doteraz na inštitúciu manželstva a partnerstva nezamerával nijaký autor. Príbeh nebojácnej, no zároveň zraniteľnej mladej ženy autorka sprostredkúva s radikálnou otvorenosťou, sebavedomím a uštiťpačným humorom. *Modlitby lona* sú o sexe, každodennom varení, otrasných rodičoch, exmanželovi a súčasnom manželovi hlavnej postavy románu Elizabeth.

–sza–

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

v Rakúsku

Beletria:

1. Charlotte ROCHE: *Schoßgebete* (Modlitby lona), Piper
2. Maja HADERLAP: *Engel des Vergessens* (Anjel zabudnutia), Wallstein Verlag
3. Thomas GLAVINIC: *Unterwegs im Namen des Herrn* (Na cestách v mene Pána), Hanser Verlag
4. Edmund de WAAL: *Der Haase mit den Bernsteinaugen* (Zajac s jantárovými očami), Zsolnay Verlag
5. Josef HASLINGER: *Jáchymov*, S. Fischer Verlag

6. Eva ROSSMANN: *Unterm Messer* (Pod nožom), Folio
7. Arno GEIGER: *Der alte König in seinem Exil* (Starý kráľ vo svojom exile), Hanser
8. Marlene STREERUWITZ: *Die Schmerzmacherin* (Tyranca), S. Fischer Verlag
9. Margit SCHREINER: *Die Tiere von Paris* (Zvery z Paríža), Schöffling & Co. Verlag
10. Jonas JONASSON: *Der Hundertjährige, der aus dem Fenster stieg und verschwand* (Storočný muž, ktorý vystúpil z oka a zmizol), Carl's books

Krátka cesta od lásky k pomste

Vydavateľstvo Slovenský spisovateľ pripravilo čitateľkám ďalšie nádielky na romantické večery. Ak ste si obľúbili americkú autorku Stephanie Laurensovú z príbehu Diabla nevesta, tak v jej sprievode sa zoznámite s ďalším členom rodinného klanu Cynsternovcov, a to v knižke *Zvodcov slub*, ktorú môžete získať v našej súťaži. Rovnako sa o vašu priazeň usiluje aj knižka *Polnočná spoveď* od Candice Proctorovej, autorky známej na Slovensku historickými romancami (Noc v raji, Milujem ťa, Temný rytier), ktorým nechýba dramatická zápleтка, ľúbostná vášeň hrdinov a magický príbeh. Na kupóny vydavateľstva Slovenský spisovateľ z 11. strany s uvedením vašej adresy čakáme do 6. decembra.

Ružena Scherhaufarová

Emine slzy

Bratislava, Ikar 2011

Genéza ženskej postavy v histórii býva vďačným námetom pre mnohé autorky. Nie je problém využiť skúsenosti z vlastného života, skutočné postavy či náhle osudové zvraty. Lenže uchopiť príbeh, načrtnúť ho a pútať, invenčne a novátorsky prerozprávať, aby z neho nevznikla iba zlätanina výrazových a pocitových klišé, to už také jednoduché nie je...

Ema Mačinová žije v zdanlivo vyrovnanom manželstve (s obéznyim mužom, ktorý má „ostrú vôňu“, ako decentne naznačuje autorka). Má dvoch krásnych dospelých synov, na ktorých je hrdá. Jeden opúšťa tehotnú priateľku, lebo si už medzitým našiel inú, a hádajte, čo urobí druhý. Nemôžeme prezrádzať rafinované zápletky deja, ak to chcete vedieť, prečítajte si knižku. Manžel sa rozhodne radikálne zmení svoj život a nechtiac ho tým zmení aj Ema. Emina matka, milá starénka, skomplikuje dej ešte viac, lebo vážne ochorie. Hlavná hrdinka v tomto ťažkom období náhodou stretáva bývalého spolužiaka Eugena, čerstvého vdovca. Prostredie, prúdka životná zmena, bývalá vzájomná sympatia z mladosti, skrátka všetky okolnosti nahrávajú tomu, aby sa medzi nimi zrodil krehký cit. Zložitý zdravotný stav matky odťahuje Emu od zvyšku vlastnej rodiny, aby ju vzápätí vrhol do zložitých kráčov, ktoré jej nachystali vlastní synovia. Aj situácia jej muža sa skomplikuje a potrebuje pomoc. Ako sa Ema rozhodne? Obetuje sa? Odpustí mu neuvážaný krok a zostane s ním? Zvýťazí pocit povinnosti k rodine alebo cit, ktorý ju ťahá k inému mužovi? To je dilema, ktorú v istom veku rieši mnoho žien. Len málokto – a Ema už vôbec nie – vyjde z tejto zložitej situácie víťazne, lebo v oboch prípadoch niekomu ublíži – v prvom sebe, a tým aj všetkým ostatným, v druhom všetkým ostatným, a tým aj sebe.

Ružena Scherhaufarová, učiteľka na dôchodku, má za sebou už dva romány podobného zamerania (*Odhalené tajomstvo* vydala pod pseudonymom Paulína Dudášová-Svodovská a *Už viem, že chcem teba* vyšla vlni vo vydavateľstve Ikar). Tvrdí, že nosí v hlave množstvo námetov a všetky chce dať na papier. Sme zvedaví na výsledok.

Martin Grbjar

Jana Pronská

Zradená ľubosť

Slovenský spisovateľ 2011

Autorka slovenských historických romancí prichádza s piatym príbehom a novými hrdinami. Čitateľ samozrejme očakáva, či autorka svoj štýl zdokonaluje. *Zradená ľubosť* fanúšikov romancí určite nesklame, obľúbia si aj jej hrdinov z obdobia stredovekého Slovenska. Maricu Mariášiovú ešte ako dieťa zverili rodičia na výchovu do kláštora, kde mala ako novička vyčkať na zloženie rehoľného slubu. Jej stará matka, grófká Bebeková, má však s ňou iné plány, rozhodne netuží, aby jej jediná vnučka prežila život za kláštor-

nými múrmi. Po pohrebe svojho manžela ju odvádza priamo na kráľovský dvor. Je to radikálna zmena – život v ústraní a v modlitbách sa mení na každodenný boj s intrigami. Ich hlavným strojcom je predovšetkým krásna, ale skazená Camilla von Rochlitz, neter arcibiskupa Jána Omodeja, ktorá má záľusk na vojvodu z Meranu. Alexander však venuje viac pozornosti Marici, tá sa stala na dvore chránenkyňou jeho mamy. Osud na dlho rozdelí ich cesty – Alexander putuje do boja proti Turkom a Marica je vďaka Camillinej zlobe uväznená vlastným otcom, čo má takmer tragické následky. Ako to už býva, hrdinovia si napokon k sebe nájdu cestu, ale zaplatia za to krutú daň. Oproti predchádzajúcim autorkiným knihám je *Zradená ľubosť* väčšmi obohatená o dobové realie. Zobrazuje pomery na budínskom kráľovskom dvore Mateja Korvína a jeho manželky Beatrix, vzťahy medzi dvornými dámami a tiež boje proti Turkom. Prínosom je, že príbeh nie je zbytočne presladený, čo je pri romancách značne rizikové. Jana Pronská dokazuje, že sa v problematike orientuje a čitateľom pripravila lahodný koktejl namiešaný z lásky, tajomstva, úkladov a dojemného záveru. Dej je popretkávaný aj ďalšími zaujímavými postavami. Mne učarovali Maricina stará matka a Alexandrova družina verných priateľov a spolubojovníkov. Najväčší priestor dostal najmä rytier Julián Baláš. Ktovie, možno sa raz dočkáme aj jeho samostatného príbehu?

Eva Ava Šranková

Izabela. Láskou spútaní

Bratislava, Ikar 2011

Debutový román Evy Avy Šrankovej, pochádzajúcej z krásneho a dejinami opradeného mesta Nitra, prirovnávajú k slávnej Angelike alebo príbehom z pera Juliette Benzoni-ovej. Je *Izabela* skutočne taká kvalitná, alebo ide len o premyslený marketingový ťah? Už z názvu je zrejmé, že príbeh sleduje osudové peripetie Izabely na jej ceste za láskou a šťastím. Ak čakáte príbeh z červenej knižnice, odhodte vžitú stereotypy. Eva Šranková vám okrem pútavého deja ponúka aj dobové realie vo Francúzsku 15. storočia, poznačené dôsledkami storočnej vojny s dopadom na život urodzených i poddaných, vtedajšie stolovanie i odievanie. Mená z učebnic dejepisu sa stávajú plnokrvnými osobami so všetkými kladmi a zápormi. Izabela vyrastá ako dcéra nemeckého obchodníka, až kým ho neprávom neobvinia a neskončí na popraviske. Nechýba veľa a o život by prišla aj dcéra. V poslednej chvíli ju zachráni francúzsky šľachtic Filip de Vosges. Vezme ju pod svoje ochranné krídla a Izabela čoskoro spoznáva Filipov hrad v Lotrinsku aj osudy jeho obyvateľov. A práve tu sa zoznamuje nielen s Filipovým nevlastným bratom Andriem, ktorý sa zmocní jej srdca, či s Agnés, predstavenou neďalekého kláštora, ale predovšetkým so svojou minulosťou. Práve tá ju privedie k poznaniu a najmä na cestu pomsty voči ľuďom, ktorí ublížili jej rodičom a pripravili ich o spoločné šťastie...

Marek Zákopčan

Edita Nemcová

Všetko mohlo byť inak

Bratislava, Ikar 2011

Hlavné hrdinky románovej prvotiny Edity Nemcovej sú rozdielne, pritom veľmi podobné. Kristína bola vždy tvrdšia – na iných, no najmä sama na seba. Vedela, že keď sa spoľahne iba na seba, nesklame sa. No niekde to predsa len zlyhalo. Kristíniným protipólom je Zlatica. Mladé dievča, ktoré túži po láske. Z matkovej vôle sa v osemdesiatych rokoch vydá za Juraja Rosického z veľmi dobre situovanej rodiny. Všetko by bolo úplne v poriadku, keby celej rodine nekralovala jeho prísna a na syna príliš zameraná matka, ktorá najviac zamieša karty v celom románe. Pred Zlaticinou svadbou sa Kristína zoznámila s Jurajovým otcom a zamiluje sa doňho na prvý pohľad. Udalosti však naberajú úplne iný spád. Zlatica sa prizná priateľke s ťaživým tajomstvom a Kristína sa zrúti celý svet. Na svoju chybu príde až vtedy, keď musí riešiť záhadnú Zlaticinu smrť. Postupné odkrývanie tajomstva tvorí hlavnú líniu románu. Cez Kristínino rozprávanie autorka poukazuje na to, že ani peniazne a vysoké postavenie v spoločnosti nemôžu človeku zabezpečiť šťastný život. Kniha je napísaná pútať, životné kľučky, šťastia i nešťastia sú domyslené do posledného detailu. Autorka prejavila talent pri fabulovaní zaujímavého príbehu

Lucia Kulihová

Sara O'Donnellová

Moje írské srdce

Bratislava, Perfekt 2011

Napriek írskemu menu je Sára O'Donnellová Slovenka. Hrdinkou jej príťažlivého rozprávania je zrelá žena, slovenská podnikateľka Alica, rozvedená matka dvoch dospelých dcér, ktorá si však udržiava fyzickú i psychickú kondíciu, učí sa po anglicky a rada cestuje. Počas dovolenky v Írsku, tesne pred odchodom z Dublinu, spoznala v pube mladšieho a trochu záhadného Brendana, ktorý tam hrá na husle. Neskôr vyjde najavo, že v dospelom veku sa dal na štúdium architektúry a maluje zaujímavé obrazy. Ako jeden z tvorcov pôvabných čiernobielych ilustrácií tejto knihy je uvedený Brendan P. Lynch, teda čitateľ sa môže domnievať, že autorkino rozprávanie vychádza z autobiografickej skúsenosti. Medzi Alicou a Brendanom preskočila iskra a bude z toho láska. V živote však máločo býva jednoduché, mužsko-ženské vzťahy tobož. Svedčia o tom i maily a esemesky, ktoré si dvojica nasledujúcich šiest rokov vymieňa. Ako boli kedysi boli v móde romány v listoch, teraz ich nahrádzajú príbehy zaznamenané v odkazoch cez internet a mobily. Zaujímavú sondu do vzťahu dvoch ľudí prehlbujú aj správy, ktoré si vymieňa Alica so svojimi priateľmi a dcérami. Odkrýva sa tak zaujímavý príbeh dvoch ľudí, ktorých delí nielen geografická vzdialenosť, rozdielna štátna príslušnosť, kultúra, jazyková bariéra, ale aj rôzny pohľad na život a povaha. Plusom je humorný nadhľad pragmatickej Alice a svieži autorkin štýl. A navyše zaujme aj formát. *Moje írské srdce* je knižka do vrecka, ľahké čítanie na oddych či cestovanie v mestskej hromadnej doprave.

Elena Ľapajová

Nový internetový antikvariát Čierne na bielom

Majiteľ: Lukáš Cabala

Vznik: jún 2011

Adresa/kontakt:

Opatovská 156

911 01 Trenčín

www.ciernenabelom.sk

ČierneNaBielom.sk

váš online antikvariát

• Vaša úvodná webová stránka avizuje, že v novom domove, ktorý ste vytvorili pre opustené knihy, nájdete zákazníci 16 715 kníh v 47 kategóriách. Ako sa vám podarilo zoskupiť toľko kníh?

– Podarilo sa to dlhodobým snažením. Dali sme o sebe vedieť a ľudia s prebytkom kníh využívajú možnosť zbaviť sa ich s čistým svedomím. Väčšinou knihy buď zdedia alebo chcú vo svojich príbytkoch získať viac priestoru pri sťahovaní či upratovaní. Často opakujú, že už knihy ponúkali do knižnice a antikvariátu, ale tam si vybrali len dve-tri knihy a ostatné neprijali pre nedostatok priestoru. Ak sa niekto sťahuje, má tri škatule kníh a v antikvariáte si vyberú dva kusy, tak to nijako situáciu nevyrieši. My našťastie problém s priestorom nemáme.

• Ako vznikla myšlienka založiť internetový antikvariát?

– Raz sme boli vyhodit' papier do kontajnera a tam smutne ležali knihy. To bol hlavný impulz. Prvotná myšlienka bola knihy len zachraňovať a zhromažďovať. No neskôr množstvá začali narastať a antikvariát sa javil ako výborná možnosť na získanie financií na ďalšie zachraňovanie kníh. Neskôr vzniká vedľajší a zároveň kľúčový produkt, že knihy sa nielen zachránia, ešte aj potešia niekoho na konci tohto reťazca. Za necelý polrok existencie antikvariátu Čierne na bielom sa nespočetnekrát stalo, že knihu, ktorú niekto roky zháňal, sme mali v ponuke. Čiže milujúca polička namiesto kontajnera.

• Knihy ponúkate podľa bibliografických kategórií pre najrozličnejšie záujmové skupiny čitateľov, máte aj špeciálne vzácne tlač, uvažujete, že ich zaradíte do ponuky?

– Máme aj kategóriu „Starožitné knihy a bibliofílie“ – tá je rozdelená na množstvo podkategórií a práve sem

takéto vzácnejšie tlač vkladáme. Momentálne sa na obec zberateľov nezameriavame, pretože na rozdiel od bežných kníh nie sú natoľko finančne nízko hodnotné, aby sa ich ľudia potrebovali zbavovať. Primárny princíp je záchrana kníh, ktoré by inak skončili na smetisku. V budúcnosti nevyklúčujem rozšírenie nášho zamerania aj týmto smerom.

• Podľa čoho určujete ceny predávaných kníh?

– O literatúru som sa zaujímal aj pred otvorením antikvariátu, a tak vychádzam aj zo svojho prehľadu. Tiež záleží od počtu kusov. Ak máme nejakú knihu v desiatich exemplároch – jej cena ide k päťdesiatim centom. Časom zisťujem, čo sa predáva viac, čo menej a čo vôbec. Predávanejšie a menej často objavujúce sa knihy sú samozrejme drahšie. Je to na udržanie pestrosti ponuky, aby obchod nedisponoval len lacnými, no bežnými knihami. Najdrahšie sú žiadané knihy, ktoré inde nedostávajú.

• Mnohých majiteľov či dedičov knižnic poteší oznam na vašej stránke, že ak vám chcú knihy darovať, radi si vezmete všetky knihy, dokonca si po knihy radi prídete. Platí pre celé Slovensko?

– Toto platí na sto percent pre Trenčín a blízke okolie. Čím sú knihy ďalej, tým menej to platí. Raz za čas ideme na stredné a juhozápadné Slovensko. Na východ z ekonomických dôvodov nechodíme. Ak chceme prežiť a udržať tento projekt, musíme myslieť aj na ceny benzínu.

• Ako knihy vykupujete?

– Najideálnejšie je, ak príde na mail zoznam s návrhom cien. Vtedy mám čas pokojne si prezrieť ponuku, zvažiť jej zaujímavosť. Takto je to najmenej nátlakové. Ísť niekam stojí peniaze, čas, a uteká práca, ktorej je nekonečne a na konci takéhoto výletu môžu byť prehnane finančné očakávania predávajúceho. Naše ceny sú príliš nízke na to, aby sme kupovali drahé knihy. Vykupujeme hlavne knihy, o ktorých vieme, že ich naši zákazníci zháňajú. Skrátka, ak nám chce niekto knihy darovať, nežiadam žiadny zoznam a nevyberáme si, naopak, ak nám chce niekto knihy predať, musím vybrať starostlivo.

• Neplánujete aj kamenný obchod?

– Máme veľmi zaujímavé podkrovné priestory, ktoré sú však stavebne surové. Ak raz vyhráme jackpot, určite sa tam zrodí veľký antikvariát, kde si ľudia budú môcť knihy aj ohmatať a vychutnať si literárnu atmosféru.

Posilnený tím Panta Rhei

Celoslovenská sieť kníhkupectiev Panta Rhei oslávi budúci rok 20. výročie.

Za toto obdobie sa stala lídom na slovenskom knižnom trhu. Otvorila 27 kamenných kníhkupectiev a internetový predaj www.pantarhei.sk. Prostredím a prístupom k zákazníkom tieto kníhkupectvá naplňujú slogan – sú miestom, kde pocítite lásku ku knihám. Súčasťou kníhkupectiev sú štýlové kaviarne Café Dias a kreatívne hobby DaVINCI. Príjemnou atmosférou, širokou ponukou kníh a dobrou kvalitou služieb si získali sympatie

a dôveru veľkého počtu priaznivcov.

Úspech, ktorý Panta Rhei dosiahlo na Slovensku, umožnilo, aby sa táto sieť etablovala aj v zahraničí. V spolupráci so spoločnosťou Fortuna Libri sa podarila akvizícia siedmich pražských kníhkupectiev Neoluxor a Neopaladium, čím firma získala významný podiel aj na českom trhu. Toto rozšírenie aj ďalšie plány do budúcnosti si nevyhnutne vyžiadali posilnenie manažérskeho tímu s bohatými skúsenosťami s vedením firmy na nadnárodnej úrovni. Do pozície generálneho riaditeľa spoločnosti Panta Rhei bol 1. novembra vymenovaný Christopher E. van der Stelt.

Jozef Sitko
111 Sexifóry. 222 Afohryzmy.
333 Aforizmy

Kresby Dušan Junek
Bratislava, Veda 2011

Sitko-novinar prešiel niekoľko redakcií, ale ako mnohým jeho rovesníkom pečať publicistu mu dala Smena šesťdesiatych rokov. V okupačných časoch nemohol publikovať, dvadsať rokov prežil takmer symbolicky – v Mraziarňach a medzi odpadom v Zberných surovinách.

Do ponovembrových dní vkročil však hrdo – založil a na tie búrlivé časy aj dlho viedol úspešný týždenník Slobodný piatok a od vzniku samostatnosti tlačový odbor prezidenta SR. Krátko bol konateľom denníka Práca, založil Nadáciu Slovak gold, štrnásť rokov bol jej prezidentom, získal niekoľko žurnalistických ocenení, aj Pribinov kríž – to je takmer vyčerpávajúca biografia žurnalistu. Bibliografia spisovateľa je zatiaľ kratšia: kniha literatúry faktu On, On a Slobodný piatok s memoárovou črtou, Politici a novinári cez sitko s väčšou memoárovou ambíciou: dať obraz o jednom dramatickom výseku národných dejín cez osobnosti, s ktorými prišiel do úzkeho kontaktu. Vydarená ambícia a originálny nápad. Nikto, kto sa dnes zaoberá históriou, politológiou, sociológiou či novinovou druhou polovicou dvadsiateho storočia, by na ňu nemal zabudnúť. A ešte kniha aforizmov Dobro nenaučíš. V tejto tvorbe neustal, dôkazom je jeho nová kniha, ktorej texty sú krátkučké, až by kratšie ani nemohli byť, ale ktorá má na titulnej strane hneď štyri tituly: 111 Sexifóry, 222 Afohryzmy, (čo je dovedna) 333 Aforizmy a 33 Kresby

Dušana Juneka, mimochodom, myslacie a nútiace myslieť (a dávajúce Sitkovým aforizmom ďalší rozmer).

Priznávam sa (raz sa na mňa za toto priznanie trochu nahneval ďalší známy autor najkratšej literatúry Milan Kenda), že mám rád aforizmy s veľkou dávkou ironie a sebaironie (Tomáš Janovic) či sarkazmu a sebauštipačnosti (Peter Gregor), jeden aj druhý typ ma – ako sa vraví – „nabudí“. Keď som však mal v rukách dávnejšiu knižku Jozefa Sitka Dobro nenaučíš, mal som zrazu pocit pokoja, kochania v hlbokých, vari až večných pravdách, vypovedaných najstručnejším spôsobom. Ten istý pocit ma naplnil aj teraz, keď som odkladal na stolík novú Sitkovu zbierku múdrostí, mimoriadne vtipne ilustrovanú Dušanom Junekom, mimochodom tiež volakedy mladým mužom, ktorý zažiaril na nebi slovenskej karikatúry v oných rokoch šesťdesiatych.

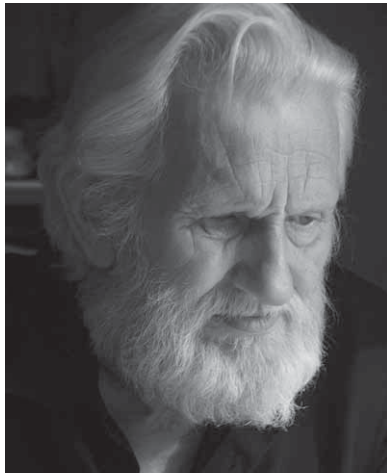
Naozaj je to zbierka múdrostí, lebo Sitkove aforizmy sú tvarom a výpoveďou azda najbližšie spôsobu, akým sa vyjadrujú múdrosti – od pradávnych čias a prastarých národov po slovenské príslovia. Istotne sa mnohé z tejto podoby vymykajú, ale to je, myslím si, ich základná črta. A zároveň ich zvláštna cena.

Ján Čomaj

Kniha aforizmov Jozefa Sitka slávnostne uviedli medzi čitateľov 9. novembra v bratislavskom klube spisovateľov tí, ktorí prispeli ku vzniku knižky veľmi „hmataťelne“ – Ján Hrabovský, riaditeľ firmy Aerospool z Prievidze, a Tibor Doboly, riaditeľ firmy Natures z Trnavy. Žičlivými slovami Tomáš Janovic a výtvarník Dušan Junek, ktorý ocenil, ako „uvravený autor víťazne vyšiel z nerovného boja so žánrom sporým na slovo“.

Pra(v)divosť slova

Aké miesto má literatúra v našom živote, čím nás obohacuje, čo prostredníctvom nej hľadáme, ako nám pomáha poznávať sa? Určuje naše smerovanie, ovplyvňuje naše myslenie a konanie? Otázky, ktorými sa zaoberá nemalo vedných odborov, no nenachádzajú jednoznačné odpovede. V tomto ročníku, ktorý završí dve desaťročia kontinuálneho vychádzania Knižnej revue, sme pre vás pripravili anketu súvisiacu s týmito „večnými“ otázkami poslania literatúry. Dávame slovo osobnostiam našej literatúry, aby sa zamysleli, ako sa za týchto dvadsať rokov zmenil literárny život, ako sa menia umelecké hodnoty, akú oblasť slovesného umenia pokladajú za životaschopnú.

• **Nad čím premýšľa a na čom pracuje Ivan KADLEČÍK?**

Keď čítam literárne texty a uvažujem o nich, ba aj keď ich píšem, vtedy viem dosť presne, čo a načo je literatúra. Keď to však mám vysloviť, napísať, definovať, vtedy už váham a ostáva mi len tušenie a intuícia. (Keby som netušil, čo je literatúra, nemohol by som ju vytvárať.) Je to zjavenie, pocit celku, poriadku, neznámej pravdy, tajomnosti presahu bytia, večnosti a súvisu.

Ľahšie je rozpoznať, čo umenie nie je. Kedysi som sa blahosklonne usmieval nad gýčiami, podvodníkmi a hlúpymi grafomanmi, dnes ma deprimujú a mám z ich prevahy úzkosť a strach, pretože stoja na strane rozkladu, deštrukcie, vlastne smrti ako zločinci. Negujú hodnoty a rušia systém, likvidujú poklad a podklad, na ktorom stojí civilizácia a humanita. Literárna veda a kritika, ak vôbec jestvujú, sa neodvážia povedať to priamo, lebo najvyšším kritériom sú „názory“, nie fakty, pra-

vidlá a argumenty. Podľa toho sa rozdáva aj všelijaké literárne ceny a paceny. Pravdivosť skutočnosti neobolševicky závisí od toho, koľko hlasov je za a koľko proti. Čosi podobné je, ako by povedal klasik, že dnes ľudská česť závisí od toho, koľko je práve hodín. Alebo peňaží?

V systematickej likvidácii človekovej duše, ktorej sa dopúšťa spoločenské zriadenie postavené len a len na zisku, sa niet o čo oprieť a čoho sa chytiť. Po celodennom masírovaní mozgov zo všetkých strán (aby sme prežili) si večer so ženou čítame. Je to večerná hygiena. Keď sme si nedávno čítali Václava Cílka Borgesův svět, často som prerušil čítanie: To je presná veta. Nečakaný pohľad, poznanie, videnie. Pociť nedefinovateľnej radosti. To je sila! To je ono! Toto je asi literatúra. To je šupa! Nie nejaká brnkačka. Podobné poznámky na margo knihy bolo počuť aj pri Zbygniewovi Herbertovi. Keď sme ho dočítali, nastal problém, že po jeho vetách bude veľmi ťažké nájsť niečo iné, hoci ma v pracovni obklopujú zo dve tisícky kníh. Hovorím žene, nech skúsi risknúť a siahnuť do knižnice naslepo. Ako keď si vyberáš z kôpy karát. Na prvý pokus vytiahla eso. Roman Berger: Hudba a pravda. Tam možno nájsť aj smerovky, kde pokusne hľadať signály poslania literatúry. Vytrvalo hľbiť s autorom studňu a nevzdávať sa, aj keby sme vedeli, že na jej dne nič nie je, iba tajomstvo. A to je vlastne všetko, alfa i omega umenia a ľudskej existencie.

O tom márne rozmýšľam a na tom pracujem, popritom si načarbem nejakú vetu, dve. Či z toho bude haiku, esej, glosa alebo kniha alebo nič, to je už menej dôležité. Ani nie prvoradé. Človek by nemal písať knihu len preto, aby napísal knihu.

Foto Martin Levinne

Básnik v duši recitátora

Herec, moderátor, recitátor, pedagóg a najnovšie aj básnik Štefan Bučko len nedávno vydal svoju prvú básnickú zbierku *Tušené ostáva v tieni* (Vydavateľstvo Petrus). Súčasťou knižky je aj CD s jeho interpretáciou básní a hudbou jeho manželky Adrieny Bartošovej.

• **Nastal čas vyjsť z tieňa interpretácie cudzích veršov k vlastným básňam?**

– Dobrý recitátor sa vyznačuje tým, že poslucháči majú pri počúvaní jeho prednesu dojem, akoby slová, ktoré plynú z jeho úst, boli jeho vlastnými slovami. To je asi pravá služba básnikovi. V tieni dobrý recitátor nie je. Práve naopak. Ak je prednes autentický, ak vložíte do básni osobnú identifikáciu, ktorá ich posúva esteticky, ale i sémanticky ďalej, stávajú sa akýmsi autorským spolupodielnikom. Pravda, mám okruh svojich celoživotných tém, ktoré som nenašiel spracované podľa môjho gusta v dielach obľúbených básnikov, a tak som sa o to nespelo pokúšal sám. Neskôr som vlastné básne aj za povzbudzovania manželky zaraďoval anonymne do svojich vystúpení a čakal na spätnú väzbu. Tá bola prekvapujúco žičlivá. Keď už toho bolo veľa, na nátlak Adrieny a za jej výdatného manažovania som svojich pár zveršovaných myšlienok vydal vo vydavateľstve Petrus.

• **Inšpirovali ste sa aj tvorbou tých, ktorých recitujete?**

– Iste, už asi 35 rokov verejne prezentujem tvorbu básnikov, ktorých témy sú aj mojimi témami a môžem sa s nimi vnútorne stotožniť. Poéziu, na rozdiel od prózy, ak chcete byť verní jej obrazu, musíte presne citovať. Nestačí vyrozprávať len obsah. Naučil som sa byť úsporný vo vyjadrovaní tým, že som si vytýčil formálne mantinely, ktoré mi nedovoľujú rozšafne sa vyjadrovať, ale ktoré ma núti vytiahnuť z myšlienky koncentrovanú esenciu.

• **Vaša zbierka je vlastne multimediálnym „balíčkom“.**

– Áno, cenné rady vydavateľa Petra Chalupu, výstižné kresby Lexa Vojtáška, žičlivý predslov Roba Bielika a CD s mojím prednesom je akýmsi bonusom navyše.

• **Vaša manželka, speváčka Adriena Bartošová nahrala ku knihe hudobný podklad, nechali ste jej v tom voľnú ruku?**

– Jej hudba sa svojou citlivou a jemnou melodikou hodí k básňam a je to spoločný výber z jej tvorby, ktorý je postrihaný tematicky k jednotlivým náladám pod Adrienu empatickou réžiou.

• **K titulu ste spravili aj propagačné „turné“...**

– V Bratislave sme už mali niekoľko veľmi vydarených vystúpení, prijali sme i pozvanie do Vrútok, kde sme boli až dojatí z nádherného prijatia i z vyžadovaných prídavkov. Chystáme sa aj do ďalších miest.

• **Aké je to prednášať o prednese? Narážam na vaše pedagogické skúsenosti.**

– Najprv sa zo študentov pokúšam odbúrať strach z viazaného vyjadrovania, zoznamujem ich s jednotlivými prozódiami a pokúšam sa priblížiť im ten najintímnejší svet básnikov, ktorých preberáme a najst prienik s ich životnou skúsenosťou. Skúšam v nich prebudiť túžbu prejavovať svoje pocity, svetonázor, nesúhlas, neistotu, vieru i lásku cez tento, na abstraktné myslenie a fantáziu náročný, ale nesmierne pôsobivý spôsob umeleckého vyjadrovania.

Daniel Hevier ml.

JUBILANTI

od 23. novembra do 6. decembra

- 23. 11. 1955 – Zuzana KUGLEROVÁ, poetka, prozaička, spisovateľka pre deti a mládež
- 23. 11. 1975 – Mário POLÓNYI, prozaik
- 24. 11. 1933 – Pavel TAUSSIG, prozaik, publicista, výtvarník
- 24. 11. 1974 – Jana BEŇOVÁ, prozaička, poetka
- 25. 11. 1926 – Jozef BŽOCH, literárny kritik, eseista, prekladateľ
- 25. 11. 1949 – Božena TRILECOVÁ, poetka, autorka kníh pre deti a mládež
- 25. 11. 1961 – Imrich FUHL, básnik, prekladateľ
- 26. 11. 1967 – Vladimír PUCHALA, básnik
- 27. 11. 1950 – Zuzana HURTAJOVÁ, literárna vedkyňa a kritička
- 30. 11. 1952 – Dušan VALÚCH, básnik, textár
- 30. 11. 1953 – Margita IVANIČKOVÁ, poetka, publicistka
- 1. 12. 1931 – Miroslav KUSÝ, eseista, publicista
- 1. 12. 1941 – Marianna GRZNÁROVÁ, poetka, spisovateľka pre deti a mládež
- 3. 12. 1974 – Michal HABAJ, básnik, literárny vedec
- 5. 12. 1951 – Bohuslava VARGOVÁ-HÁBOV, poetka
- 5. 12. 1952 – Tibor KOČÍK, básnik, publicista
- 6. 12. 1944 – Eva SIEGELOVÁ, prozaička, publicistka, redaktorka
- 6. 12. 1955 – Daniel HEVIER, básnik, autor literatúry pre deti a mládež, prozaik, prekladateľ

• **František C. KUBERNÁT**

(5. 11. 1921 Ružomberok, Biely Potok – 28. 10. 2011 Brno)

Prozaik a autor literárnych diel pre mladých čitateľov, člen Spolku slovenských spisovateľov. Vzťah k archeológii a histórii uplatnil v pôsobivom umeleckom spracovaní poznatkov o pravekých obyvateľoch podtatranskej oblasti – Medenou stopou (1978) a Rysie kože (1981). Dospelým čitateľom adresoval román Pribina (1996) inšpirovaný dejinami Nitrianskeho kniežatstva.

• **Jiří GRUŠA**

(10. 11. 1938 – 28. 10. 2011)

Český prozaik, básnik, literárny kritik, prekladateľ, diplomat a politik. V 70. rokoch patril medzi popredných českých disidentov. Po podpísaní Charty 77 a publikovaní románu Dotazník (1978) bol väznený. Štát ho počas neskoršej cesty do USA odňal české občianstvo. V rokoch 2003 – 2009 bol prezidentom Medzinárodného Centra PEN klubu. V tom čase navštívil aj Bratislavu.

Kto dostane knižku?

O tom, že *Šťastie chodí zriedka samo* sa vďaka našej súťaži a vydavateľstvu NOXI presvedčí Antónia KORCOVÁ z Trnavy. S vydavateľstvom Úsmev sa *Neskutočne* zoznámia s veršami Márie Fazekašovej Adriana VALOVIČOVÁ zo Serede, s Čarovným mečom môžu bojovať v sérii knižiek z vydavateľstva Fragment Marián HLOŽA z Bratislavy a Marian BEBJAK z Levíc. Princípy feng šuej si osvojí Dušan ADAMEC z Bratislavy.

SLOVENSKÝ SPISOVATEL
Strana 8

SLOVENSKÝ SPISOVATEL
POLNOČNÁ SPOVEĎ
Strana 10

SLOVENSKÝ SPISOVATEL
ZVODCOV SLUB
Strana 10

Kto má rád smutný humor

Rozhovor s humoristom a spisovateľom Rastom PIŠKOM

Rasto Piško pôsobil roky ako zabávač. Humoristické relácie *Apropo*, *Televoking*, či *Pošta Horný výplach*, ktorých bol tvorca aj v nich účinkoval, stali sa legendami našej politickej satiry. Vtip a nadhľad nájdeme i v jeho knihách *Hačava* (Ikar 2010) a v najnovšom románe *Bohémska kolonáda* (Ikar 2011).

• Je humorista umelec?

– To je otázka! Mnohí si určite povedia, že nie je. Na Slovensku sa zafixovalo, že všetko, na čom sa ľudia smejú, musí byť plytké a nízke. Keď si však vezmeme ľudí, ako Twain, Chaplin, Voskovec a Werich, Allen, Kishon, Horníček, či Lasica a Satinský, musíme priznať, že sú to veľkí umelci.

• Aký humor máte rád?

– Smutný. Možno to znie čudne, ale nemám rád veselých komikov, ktorí len čo sa objavia na scéne, začnú sa rehotáť a chrliť jeden vtip za druhým. A vôbec nemám rád vtipy, ktoré sa neustále točia okolo pása a nadužívajú vulgárnosť. Mám rád humor premýšľavý, ktorý diváka nepodceňuje. Komik by mal pokladať publikum aspoň za také inteligentné, ako je on sám.

• Boli ste spoluautorom a účinkujúcim vo viacerých obľúbených humoristických reláciách. Aké to boli časy?

– Zvláštne. Užili sme si slávy a popularity, aj ústrkov a vyhrážok. Ale robili sme humor radi a s plným nasadením. Nie všetko sa vydarilo, ale pri tej kvantite to ani nebolo možné. Každý deň prinášal niečo nové, politici boli ako z divých vajec, celá spoločnosť sa menila. Ľudia to vtedy veľmi prežívali a humor a satira boli jedným z mála prostriedkov, ako sa aspoň trochu dalo uvoľniť obrovské napätie, ktoré vládlo v celej spoločnosti.

• K písaniu románov ste sa dostali pomerne nedávno. Bol to váš tajný sen, alebo náhoda?

– Tak trochu oboje. Po roku 2005 televízia a rozhlas o mňa neprejavili záujem. Humor, respektíve zábava sa otočili úplne iným smerom. Do módy prišli sitkomy a reality šou, čo nie je moja parketa. Mal som odrazu veľa voľného času, a tak som sa rozhodol urobiť to, po čom som už dávno túžil. Napísať všetko, čo si pamätám a ako to s odstupom vidím.

• Prvý román rozpráva príbeh o vojakoch Pohraničnej stráže. Inšpirovali vás vlastné spomienky?

– Spomienky – to bol hlavný dôvod, prečo som napísal *Hačavu*. Ja totiž nemám rád, keď niekto vynáša sudy bez toho, aby danú problematiku bližšie poznal. Vojaci Pohraničnej stráže, teda tí radovi, veľa možností nemali. Mohli sa dopustiť nejakého priestupku a išli by do basy. Alebo mohli dezertovať, ale ruku na srdce – kto už bol taký odvážny a bezohľadný ako napríklad bratia Mašinovci? Absolútna väčšina z nás sa snažila tie dva roky prežiť v zdraví a tak, aby sme nikomu neublížili. Kniha s touto tematikou chýbala. Ak vylúčime Kráľa Šumavy a niekoľko romantických „hraničiarskych“ noviel a poviedok, nič neexistuje. Navyše väčšina z nich vznikla za socializmu a odohrávajú sa tridsať rokov predtým, ako som k PS narukoval ja. A odvtedy sa aj na hraniciach situácia veľmi zmenila.

• *Hačava* je smutno-vtipnou reflexiou na absurdnú dobu. Viac ste sa pri jej písaní smiali alebo plakali?

– Ťažko povedať. Písal som si na vojne akýsi denník a ten sa mi zachoval do dnešných dní. Pri jeho čítaní som sa snažil pochopiť vlastné skutky a pocity. Znova som sa ocitol v úlohe dvadsaťročného mládenca a to nebolo vždy príjemné. Povedané s Kunderom: „Keby človek stretol svoj vlastný obraz z mladosti, určite by ho prefackal...“ Smial som sa aj hneval, ale čo sa už dá robiť? Nakoniec som sa nad svojím obrazom a nad obrazmi mojich spoluvojákov a veliteľov zmlouval. Nechcel som napísať druhých Čiernych barónov. Chcel som zachytiť dobu, politické ovzdušie a motívy konania jednotlivých postáv. A pritom sa so zhovievavým úsmevom pokúsiť opäť vcítiť do ich kože. Dúfam, že sa mi to aspoň trochu podarilo.

• V najnovšom románe píšete o komunite umelcov. Prečo ste si vybrali práve túto tému?

– Lebo som to všetko prežíval s nimi. Časy tesne pred a po Nežnej revolúcii sú beletristicky nezmapované. Bolo to obdobie, aké už pravdepodobne nezažijeme. Všetko sa šmahom ruky menilo. Mnohí to nedokážu dodnes pochopiť. Najmä tí starší, ktorí mali vtedy zhruba päťdesiat rokov, ale aj moja generácia vtedajších tridsiatnikov. Čo sa vlastne v roku 1989 stalo? A ako to prežívali tí, ktorí stáli pod tribunami a cinkali kľúčmi? Tí, ktorí s úžasom hľadeli na politické a ekonomické zmeny? Tí, ktorí dodnes celkom nechápú, ako a prečo sa to všetko stalo?

• Umelci vždy citlivo chápu dobu, v ktorej žijú. Ako ju vnímajú umelci z *Bohémskej kolonády*?

– Bola to doba špiclovania, nezmyselných zákazov a cenzúry, často až malichej. Všetko sa muselo trikrát schvalovať a potvrdzovať, boli tu byrokrati a karieristi, ktorí prostredníctvom politiky šikanovali ľudí a vybavovali si osobné účty. Ale bola tu aj akási sociálna starostlivosť štátu občana, pomerne široká, hoci na nízkej úrovni. Fungovali kluby mládeže, záujmové krúžky, festivaly záujmovo-umeleckej činnosti. To všetko pod dozorom štátu, ktorý to financoval. Mám pocit, že toto sa úplne stratilo. A je to asi jediné, za čím mi je z dôb reálneho socializmu ľúto.

• V akej dobe žijú umelci dnes?

– To, čo tvorilo kedysi základ, teda amatérske krúžky a súbory, do veľkej miery zaniklo. Sám som od svojich 16 rokov pôsobil v divadielku malých foriem, kde som sa za pätnásť rokov naučil všetko, čo som neskôr potreboval v mojej profesionálnej kariére. Ak nejaké súbory existujú, tak len vďaka sponzorom, ktorí ich dotujú. S profesionálmi je to podobné. Sponzor, to je dnes kľúčové slovo, ktoré tvorí kultúru. Literatúre dominujú knihy pre ženy, detektívky a rôzne upírske ságy. Divadlo, našťastie, žije, hoci herci si musia zarábať na živobytie hraním v pomernej hlúpych seriáloch a sitkomoch. A veľa talentovaných autorov tie hlúpe sitkomy píše... Výtvarníci sú v podobnej situácii ako ostatní. Ocitol som sa v pozícii živnostníka, ktorí ak nepredajú to, čo vytvorili, môžu celé svoje umenie zabaliť. A do toho všetkého je tu minister práce a sociálnych vecí, ktorý sa všetkým umelcom chystá zasadiť smrteľnú ranu v podobe zvýšených odvodov a zrušenia paušálnych výdavkov. Politici nám už nič nezakazujú, ale napriek tomu nám život neustále sťažujú. Už nie umelecky, ale priam existenčne.

• Sú vaše romány autobiografické?

– Do značnej miery áno. Vždy, keď vymýšľam postavu, vidím asi ako portrétistu konkrétneho človeka. Jednoducho takto sa mi píše lepšie. Niekedy pracujem formou puzzle, zložím hrdinu z viacerých skutočných ľudí. A niektoré osudy domyslím a dopointujem podľa toho, ako sa počas príbehu vyvíjajú. Ale faktom je, že väčšinu mojich hrdinov som skutočne poznal a mnohé situácie z mojich románov naozaj zažil.

• Vo svojich knihách sa vraciate do minulosti. Neuvažujete o literárnom stvárnení súčasnosti?

– Ďalšia kniha, na ktorej som začal pracovať, sa bude odohrávať v období rokov 1998 – 2002. To bude síce už minulosť, ale ešte stále veľmi blízka. Je to ako rodinný album s fotografiami... Najprv si zaradíme obrázky z detstva, mladosti, vojny a takto pokračujeme až do staroby. Jednoducho mám pocit, že obdobie roku 1998 bolo svojím spôsobom prelomové a zaslúži si spomienku na to, čo sme prežívali a čo sme získali.

• Má dnes kvalitný humor v médiách svoje miesto?

– To neviem. Televíziu sledujem veľmi málo a starostlivo si vyberám. Ale to, čo som videl z pôvodnej slovenskej tvorby, ma veľmi neoslavilo. Ja mám na kvalitný humor iné kritériá. Keby som to mal povedať jednou vetou: zábavy je dost – humoru málo. Čo ma však skutočne dokáže rozosmiať, je fakt, že keď si občas večer prepínam televízne kanály, na všetkých vidím tie isté tváre. Nevieť prečo, ale silou-mocou sa ma snažia presvedčiť, že sú vtipní. Zrušili im už niekoľko neúspešných relácií, ale oni sa vždy objavia v nejakej inej – novej. Zväčša v ešte horšej ako tá predchádzajúca. To je skutočne komické, zvlášť keď si spomeniem, ako na mňa a mojich kolegov kedysi niektorí z týchto hercov hromžili, že sme veľa na obrazovke! A to sme zo zásady vždy účinkovali len v jednej televízii. V rozhlase je to podobné, stále tí istí ľudia, hlasy a rovnako prízemný, či naopak pseudointelektuálny humor. Ale aby som iba nefrflal, zaznamenal som rozhlasový kabaret Glóbus Európy s prvkami politickej satiry a dobre som sa pobavil. Čo je pozoruhodné, sú to moji dávni kolegovia z amatérskych čias, súbor Divá hus z Nitry. Pôsobilo to na mňa ako dúšok čistej vody – ľudia, ktorí neberú humor a zábavu ako biznis, ale robia ho pre radosť.

• Je satira v ťažkých časoch dobrou barlou?

– Nemusí byť vždy satira, ale humor určite. Nakoniec, čo si budeme nahovárať – život je smutný o to viac, že poznáme jeho pointu: končí sa tragicky našou smrťou. Ak by sme nič iné okrem tohto faktu nevnímali, nemá význam žiť. Ale kým každý z nás dospeje k tomu nezvratnému koncu, prežije kopec vecí, ktoré stoja za to. Smutných a ťažkých, ale aj radosných a zmysluplných. Ak sme šťastní a zdraví, humor veľmi nepotrebujeme, takmer ho nevnímame. Skôr sa zabávame. Ale keď prichádzajú ťažké situácie, v ktorých si nevieme rady, humor je neoceniteľný. A ak ho nedokážeme nájsť sami v sebe, je priam nevyhnutné stretnúť niekoho s takýmto zmyslom. Je veľmi dôležité vedieť odľahčiť situáciu, vysmiať sa z vlastnej biedy, upozorniť toho druhého, že „kým nejde o život ide o h...“ A to sa dá jedine humorom. Bez humoru sa podľa mňa nedá slušne žiť. Život bez zmyslu pre humor – to musí byť veľké utrpenie.

• Ako sa cítite v úlohe spisovateľa?

– Zatiaľ sa mi to celkom páči. Je to oveľa pokojnejšia profesia ako povolanie herca. Napísal som a vydal zatiaľ tri knihy a tú prvú veľmi dávno, ešte v čase, keď ma ľudia vnímali ako humoristu známeho z médií. A tri knihy, to je podľa mňa málo na to, aby sa človek mohol vydávať za spisovateľa. Je síce pravda, že som autorom mnohých rozhlasových a televíznych skečov, napísal som aj divadelnú komédiu a dva filmové scenáre, ale spisovateľ, to je podľa mňa niečo iné. Spisovateľ – to sú predovšetkým knihy, ktoré berie

do rúk čitateľ. To je intímny dialóg medzi ním a autorom.

• Je pre vás písanie potreba, závislosť, alebo zábava?

– Pre mňa je to predovšetkým výzva. A každú výzvu, ktorú človek prijme, možno označiť za potrebu. Do istých vecí ideme jednoducho preto, lebo im nedokážeme odolať. Chceme si otestovať svoje sily, túžime zistiť, či to dokážeme. Ale na rozdiel od herca v divadle, ktorý sa výsledok svojho snaženia dozvedá počas procesu tvorby, u spisovateľa je to iné. Spisovateľ je tak trochu horolezec. Je individualista, pracuje sám a bez publika. O jeho snažení vie málo ľudí a mnohí sa ani nedozvedia o tom, či dosiahol vytúžený cieľ. A potom, horolezec a spisovateľ sa málokedy uspokojia s dosiahnutým. Len čo zdolajú vrchol, teda keď dokončia príbeh, okamžite sa vrhajú na ďalší. A všetko sa začína odznova... Takže je v tom určite aj istá závislosť.

• Kto vás najviac ovplyvnil?

– Mal som v živote obrovské šťastie, lebo som v pravej chvíli stretol tých pravých ľudí, ktorí ma postrčili ďalej. Určite to bol môj spolubojovník Milan Hrkal, ktorý vystupuje v oboch mojich knihách pod menom Dr. Miloš Mrkal. Momentálne žije v USA, a keď sme spolu slúžili na vojne, bol pravidelným recenzentom mojich prvých vážnejších literárnych a divadelných pokusov. Už vtedy nosil na vojnu zakázanú literatúru a nabádal ma, aby som v písaní pokračoval. Veľa pre mňa urobil aj môj niekdajší učiteľ dejepisu a zemepisu na ZDŠ Ondrej Bosík. Neskôr pôsobil ako redaktor rozhlasového Banskobystrického sobotníka. Bol to on, ktorý si pamätal moje slohové práce a detské divadelné úlohy a trval na tom, aby som sa venoval humoru. Sobotník bol aj prvý rozhlasový zabavník, ktorý uverejnil moje humoresky a skeče. Práve na základe týchto príspevkov si ma všimol redaktor bratislavského rozhlasu Stano Radič. Začal som písať pre *Apropo*. A to ostatné už poznáte...

• Kam smeruje vaša ďalšia literárna tvorba?

– Vždy ma zaujímal konflikt človeka a doba. Lebo doba sa mení, ale človek je nemenný. Celé veky pozostáva z tých istých cností a nerestí. Doba, politika, médiá, naši najbližší... To všetko, a ešte mnohé iné v nás otvára naše zlé, či dobré vlastnosti. To všetko vplýva na to, ako sa správame v krízových situáciách. To sú veci, ktoré ma zaujímajú. Lebo aj dnešná doba je plná nástrah, kríz a nebezpečenstiev, v ktorých tápeme a hľadáme východiská. A nech už sú naše mravné zásady akékoľvek, verím, že aj ten morálne najslabší hľadá vždy to najsprávnejšie riešenie. Jednoducho dúfam, že všetci ľudia chcú byť dobrí, hoci nie všetci to dokážu. A potom, rád by som niekedy napísal veľký humoristický román. Hoci, priznám sa, zatiaľ neviem o čom...

Diana Mašlejová